

การศึกษาวิเคราะห์บทละครโดยใช้ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์แนวมาร์กซิสต์

นอกจากการสร้างตัวละครให้เป็นตัวแทนของคนชนชั้นต่างๆในสังคม กล่าวคือผู้เขียนได้ระบุอาชีพ ฐานะ สถานภาพทางสังคมของตัวละคร เซกอฟและซอว์ยังนำเสนอปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นปัญหาเด่นในเรื่อง จะเห็นได้ว่าตัวละครเกิดความวิตกกังวลเมื่อฐานะทางการเงินตกต่ำลง หรือตัวละครถกเถียงกันเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความยากจนของคนในประเทศ เมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาที่เขียนบทละคร พบว่าผู้ประพันธ์ทั้งสองได้เขียนบทละครขึ้นในช่วงที่เป็นจุดเปลี่ยนทางประวัติศาสตร์ของประเทศของตนซึ่งมีผลกระทบต่อชะตาชีวิตของคนที่อยู่ในสังคม ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการวิเคราะห์บทละคร โดยใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวมาร์กซิสต์ของโรเบิร์ต ดับเบิลยู. คอกซ์ (Robert W. Cox) น่าจะช่วยให้เข้าใจบทละครซึ่งสัมพันธ์กับสังคมยุคนั้นได้มากขึ้น เพราะแนวทฤษฎีดังกล่าวเป็นการศึกษาสังคมจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของคนในสังคมอันนำไปสู่ปรากฏการณ์ทางสังคมต่างๆ การอธิบายในบทนี้แบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ส่วนแรกเป็นการอธิบายแนวทฤษฎี ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์บทละครแต่ละเรื่องตามแนวทฤษฎีตามลำดับ คือ บทละครของเซกอฟเรื่อง *The Cherry Orchard* และ *The Three Sisters* และบทละครของซอว์เรื่อง *Major Barbara* และ *Heartbreak House* เพื่อชี้ให้เห็นถึงความคล้ายคลึงในการสะท้อนปัญหาสังคมของบทละครทั้งสี่เรื่องของผู้ประพันธ์เขียนขึ้นเพื่อสะท้อนสังคมในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ของประเทศ

4.1 แนวทฤษฎี

เศรษฐศาสตร์การเมืองแนวมาร์กซิสต์เป็นการศึกษาสังคมจากระดับล่าง คือจากระดับประชาชน เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการใช้อำนาจในสังคม โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการดำรงชีวิตของมนุษย์กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในด้านต่างๆ ผู้ริเริ่มศึกษาสังคมแนวทางการนี้คือคาร์ล มาร์กซ์ ซึ่งเป็นนักปรัชญาในปลายศตวรรษที่ 19 เขาได้สร้างลักษณะเด่นในการศึกษาสังคมไว้ดังนี้¹

¹ Cf. Marxism. <http://www.marxists.org/glossary/terms/h/i.htm#historical-materialism>

ประการแรก มาร์กซมองสังคมเป็นภาพเคลื่อนไหว สังคมมีการเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่ความจริงที่ตายตัวหรือเป็นสภาพอันคงที่ วิวัฒนาการของสังคมไม่ได้เป็นเส้นตรงราบเรียบแต่มีปมความขัดแย้งเป็นระยะๆ ความขัดแย้งแต่ละช่วงสัมพันธ์กันตลอดประวัติศาสตร์ เพราะผลของความขัดแย้งรูปแบบหนึ่งจะนำไปสู่ความขัดแย้งรูปแบบใหม่ต่อไป

ประการที่สอง ใช้หลักการที่ว่าแก่นสาร (essence) คือความจริงแท้ นักวิเคราะห์สังคมแนวมาร์กซิสต์ไม่เชื่อสิ่งที่มองเห็นจากภายนอก เช่นปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น แต่เชื่อว่ามี ความตึงเครียดซ่อนอยู่ในระบบสังคมจึงทำให้ปรากฏการณ์ทางสังคมต่างๆ เกิดขึ้น การศึกษาสังคมจึงต้องศึกษาลงลึกถึงความขัดแย้งภายในสังคม (inner contradiction)

ประการที่สาม มาร์กซมองว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นตัวผลักดันการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ไม่ได้เกิดขึ้น โดยการสั่งการของผู้นำหรือกำหนดขึ้นโดยรัฐ รัฐเป็นเพียงองค์กรที่สะท้อนผลประโยชน์ของชนชั้นที่มีอำนาจมากที่สุด การเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมการผลิตของสังคมจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างส่วนบน (super structure) ของสังคมซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับความคิดของมนุษย์ เช่น ระบบการเมือง การกำหนดกฎหมาย ค่านิยม โครงสร้างส่วนบนเหล่านี้จะต้องเอื้อและสอดคล้องกับวิถีการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น สังคมเกษตรต้องการค่านิยมแบบหนึ่ง สังคมอุตสาหกรรมต้องการค่านิยมอีกแบบหนึ่ง ทั้งนี้เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นฐานรากของสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและวิถีชีวิตของคนในสังคม กิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเคลื่อนไหวของคนในสังคมและการเปลี่ยนแปลงความคิดของคนในสังคม

มาร์กซ์แบ่งวิวัฒนาการของสังคมตะวันตกเป็น 5 ยุคคือ

1. สังคมคอมมิวนิสต์เบื้องต้น (Primitive Communism) ชุมชนเช่นนี้เป็นชุมชนยุคโบราณที่ไม่มีเทคโนโลยี มีการผลิตเพียงพอแก่การดำรงชีวิตของคนในสังคมในแต่ละวัน จึงไม่มีผลผลิตส่วนเกินให้กับคนฝ่ายใด ความแตกต่างของคนในสังคมจึงไม่เกิดขึ้น
2. ยุคทาส (Slavery) ยุคนี้เป็นดังสังคมสมัยกรีก โรมันโบราณ ยุคนี้มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตมากขึ้น ทาสจึงสามารถผลิตได้มากกว่าที่พวกเขาต้องกินต้องใช้ ผู้เป็นเจ้าของผลผลิตส่วนเกินของพวกทาสคือนาย (slave masters) ความแตกต่างระหว่างชนชั้นจึงเกิดขึ้นเพราะมีผู้ขูดรีดผลผลิตส่วนเกิน (exploiter) และผู้ถูกขูดรีด (exploited) ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ในการผลิต ผู้เป็นเจ้าของผลผลิตส่วนเกินไม่ต้องทำงานเพราะผลผลิตส่วนนี้ทำให้พวกเขามีเงินมิใช้ได้ในระยะยาว ผู้ขูดรีดจึงสามารถอุทิศเวลาให้กับการศึกษาวิทยาศาสตร์ การทำงานศิลปะ และการบริหารประเทศ

การกำกับดูแลให้สมาชิกของสังคมแบ่งปันผลผลิตให้แก่ส่วนรวม แต่อาจมีการขาดแคลนผลผลิตอยู่บ้างเพราะผลผลิตของส่วนรวมยังมีไม่มากนัก ยุคต่อมาคือยุคคอมมิวนิสต์ ในขั้นนี้ผลผลิตของส่วนรวมจะมีมากขึ้นจนสามารถสนองต่อความต้องการของคนในสังคมได้อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันก็ไม่ใช้การผลิตเกินความต้องการในระดับที่ล้มตลาดหรือบริโภคนิยมเพื่อ เพราะยุคนี้ไม่มีการผลิตเพื่อขายแล้วสะสมความมั่งคั่งส่วนบุคคล ในยุคนี้ไม่มีความแตกต่างระหว่างชนชั้นคนทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์จากการผลิตเท่า ๆ กัน

จะเห็นได้ว่ามาร์กซ์อธิบายวิวัฒนาการทางสังคมจากความขัดแย้งทางชนชั้นทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลประโยชน์จากการผลิตไม่เท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม หลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในปีค.ศ. 1985 หลายคนเลิกเชื่อในทฤษฎีของมาร์กซ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่าอาจเป็นเพราะทฤษฎีนี้มีจุดบกพร่องหลายประการ เช่น ยุคคอมมิวนิสต์คงไม่เกิดขึ้นง่ายนักเพราะในการผลิตเพื่อส่วนรวม ผู้ผลิตย่อมขาดแรงจูงใจที่จะผลิตเมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตเพื่อครอบครัวของตนเอง การรวมตัวของชนชั้นแรงงานเพื่อโค่นล้มอำนาจนายทุนยังไม่มีคำอธิบายที่ชัดเจน และหากคนกลุ่มนี้รวมกลุ่มกันได้ก็คงไม่อาจสู้กับคนฉลาดกลุ่มเล็กๆที่ร่ำรวย และใช้อำนาจในสังคมได้แบบยกกว่า ผู้ที่จะกำกับดูแลให้คนในสังคมผลิตเพื่อส่วนรวมในยุคสังคมนิยมก็มีปัญหาเช่นกันเพราะคนของพรรคคอมมิวนิสต์ก็อาจเป็นคนกลุ่มใหม่ที่เอาเปรียบประชาชนและกลายเป็นผู้ทุจริตประเภทหนึ่ง สังคมนิยมจะเกิดขึ้นจริงได้ก็ต่อเมื่อคนส่วนใหญ่ตระหนักว่าตนได้รับผลกระทบจากข้อบกพร่องของระบบทุนนิยมที่เปิดโอกาสให้คนต่อสู้แข่งขันกันอย่างเสรีตามความสามารถจนทำให้คนกลุ่มเล็กๆมีอำนาจในสังคมอย่างเหลือเฟือได้ครอบครองและใช้ทรัพยากรจำนวนมากอย่างฟุ่มเฟือย ส่วนคนอีกจำนวนมากอยู่ในภาวะขาดแคลนและขาดแคลน หากคนส่วนใหญ่ไม่อาจยอมรับสภาพความแตกต่างนี้ได้ และผลักดันให้มีกติกาในการควบคุมสังคมที่มีผลให้เกิดความแตกต่างระหว่างคนในสังคมน้อยลง สังคมคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นสังคมแห่งประโยชน์ส่วนรวมจึงจะค่อย ๆ เกิดขึ้น

แม้จะมีข้อบกพร่องอยู่หลายประเด็น แต่แนวคิดของมาร์กซ์ก็ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องจากนักสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่พอใจกติกาในระบบทุนนิยมที่เป็นอยู่ โรเบิร์ต คอกซ์ ซึ่งเป็นนักสังคมศาสตร์กลุ่มนีโอมาร์กซิสต์ (neo-marxist) ยังคงเชื่อว่าแนวทางที่มาร์กซ์วางไว้สามารถปรับใช้ในการวิเคราะห์สังคมได้ในปัจจุบันทั้งสังคมระดับเล็กๆไปจนถึงสังคมโลก คอกซ์ได้รับอิทธิพลจากมาร์กซ์ในการสร้างทฤษฎีเพื่อศึกษาสังคมที่เขาเรียกว่า

เศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy)² ซึ่งผูกอำนาจทางเศรษฐกิจกับอำนาจทางสังคมไว้ด้วยกัน คอกซ์มองว่าการวิเคราะห์ปัญหาสังคมต้องวิเคราะห์โดยมองสังคมทั้งระบบ มิใช่มองปัญหาในสังคมจากหน่วยย่อยในระบบ หรือมองว่าปัญหาเกิดจากข้อบกพร่องของหน่วยใดหน่วยหนึ่งในสังคม เหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดจากความขัดแย้งระหว่างสมาชิกภายในสังคม ผู้ศึกษาต้องวิเคราะห์มูลเหตุจูงใจของคนแต่ละกลุ่มซึ่งอธิบายได้จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชีวิตทางสังคม (social beings) หรือตำแหน่ง บทบาท หน้าที่ในสังคมของพวกเขา การวิเคราะห์ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักการที่ว่า มนุษย์ไม่มีอิสระในการตัดสินใจหรือคิดสิ่งต่างๆขึ้นมาได้เอง แต่สภาพแวดล้อมทางสังคมกำหนดให้มนุษย์ตัดสินใจ หรือคิดในแนวทางที่สนับสนุนความอยู่รอดในสังคม เช่น การรักษาสุขภาพ การรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่มีอยู่เดิม และอาจไขว่คว้าสิ่งเหล่านี้ให้ได้มากขึ้น หรือดีขึ้นกว่าเดิม แต่ไม่มีใครต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้สภาพต่ำลงหรือไม่แสดงปฏิกิริยาเมื่อต้องสูญเสีย ผลประโยชน์ไป ผู้ศึกษาต้องสามารถอธิบายความรู้สึกนึกคิดและการตัดสินใจของคนแต่ละกลุ่มซึ่งสัมพันธ์กับชีวิตทางสังคมของพวกเขาได้อย่างสมเหตุสมผล

คอกซ์อธิบายว่าการศึกษาค้นคว้าแต่ละครั้งจะต้องกำหนดกรอบ (framework) ของระยะเวลาและสถานที่ที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการเมืองหรือการช่วงชิงอำนาจในสังคมเกิดขึ้น ในขอบเขตที่ชัดเจน จากนั้นจึงหาพลังความขัดแย้งภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว (a particular configuration of forces) คอกซ์เชื่อว่าคนแต่ละกลุ่มจะมีปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ความขัดแย้งนี้โดยไม่มีใครหนึ่งเฉยหรือไม่แสดงออก เพราะการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่จะเกิดตามมาย่อมหมายถึงการได้หรือเสียประโยชน์ของคนแต่ละฝ่าย แนวทางของคอกซ์ต่างจากมาร์กซ์ตรงที่เขาไม่ตีกรอบความขัดแย้งระหว่างผู้ซื้อและผู้ถูกซื้อ เช่น ความขัดแย้งระหว่างนายทุนกับชนชั้นแรงงาน ทาสกับนาย แต่ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของคนแต่ละกลุ่มที่แสดงออกต่อปรากฏการณ์หรือความเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนในระบบเอาไว้หรือเพิ่มผลประโยชน์ที่มีอยู่เดิม นอกจากนี้คอกซ์ยังไม่แบ่งการศึกษาเป็นยุคสมัยดังการมองสังคมแบบวิวัฒนาการของมาร์กซ์ แต่ทฤษฎีของเขาสามารถศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมในช่วงสั้นๆ อาทิ การที่รัฐตัดสินใจทำสงคราม การพุ่งค่าเงิน ซึ่งคอกซ์เห็นว่าปรากฏการณ์เหล่านี้คือผลของการดิ้นรนต่อสู้ระหว่างกลุ่มคนที่มีผลประโยชน์ขัดกัน มีการเคลื่อนไหวต่อต้านไม่ให้เหตุการณ์เกิดขึ้น และบางกลุ่มก็เคลื่อนไหวเพื่อ

² Robert W. Cox, *International Political Economy: Understanding Global Disorder* (Nova Scotia: Fernwood Publishing, 1995), Chapter 2.

ผลักดันให้เหตุการณ์เกิดขึ้น กลุ่มที่มีอำนาจมากกว่ากลุ่มอื่นจะสามารถทำให้ผลของความขัดแย้งเกิดขึ้นในแบบที่ตนพอใจ

ในการศึกษากิจกรรมทางสังคมในแนวทางนี้ คอกซ์ให้ความสำคัญทั้งพฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายในของมนุษย์ ดังที่เขากล่าวว่า

Structure moulds the thoughts and actions of individuals... There is no clean separation between objectivity and subjectivity (in the mind).³

ความจริง(reality)ทางสังคมศาสตร์ของคอกซ์คือความจริงที่รวมความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมและความจริงในเชิงเหตุการณ์ภายนอกซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การประท้วง การจัดการเลือกตั้ง การร่างกฎหมาย การดำเนินนโยบาย ฯลฯ พฤติกรรมภายนอกจะไม่สวนทางกับความรู้สึกนึกคิดและแรงจูงใจของคนแต่ละกลุ่มในสังคม ในการศึกษาตามแนวทางของคอกซ์ การตีความสถานการณ์ทางสังคมจึงหมายถึงการตีความชีวิตจิตใจของคนในสังคม

ความจริงภายในจิตใจมนุษย์มีส่วนในการสร้างกลุ่มทางสังคม เพราะปัจเจกบุคคลจำนวนมากที่มองเห็นความจริงร่วมกันจะมองว่าตนเป็นพวกเดียวกันและมีพฤติกรรมในทางเดียวกันซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก ดังแนวการศึกษาที่คอกซ์อธิบายว่า

Reality in the aspect of the world that impresses itself upon us at anytime... This picture, shared among many people, defines reality for them; and because they think of reality in the same way, their actions and words tend to reproduce this reality.⁴

จากคำกล่าวนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มทางสังคมที่มองเห็นความจริงร่วมกันจะมีพฤติกรรมในทางเดียวกัน ในทางกลับกัน ถ้าคนในสังคมมองเห็นความจริงไม่ตรงกัน เขาย่อมไม่รู้สึกร่วมกันเป็นพวกเดียวกัน ความจริงในจิตใจของคนแต่ละฝ่ายวิเคราะห์ได้จากกระทำและคำพูดของพวกเขา

³ Ibid., p. 33.

⁴ Ibid.

อีกทั้งการกระทำและคำพูดที่พูดออกไปยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและมีผลต่อการมองความจริงและการแสดงปฏิกิริยาของคนกลุ่มอื่น กลุ่มทางสังคมแต่ละกลุ่มจะเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่สนองต่อความคาดหวัง ความพึงพอใจอันขึ้นอยู่กับสภาพที่เป็นอยู่ของเขา ดังหลักการที่มาร์กซ์วางไว้ คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมกำหนดวิถีคิดของมนุษย์

คอกซ์ได้ย้ำว่าความจริงที่มนุษย์มองเห็นไม่ใช่สิ่งถาวรดังที่เขาใช้คำว่า “at anytime” แต่เปลี่ยนไปได้ตามช่วงเวลาและสภาพแวดล้อม มนุษย์ประเมินสถานการณ์ภายนอกและตระหนักถึงตำแหน่งของตนในสังคมที่เปลี่ยนไป ความจริงที่กระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ในแต่ละช่วงเวลาจึงแตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงของความจริงภายในจิตใจทำให้มนุษย์เปลี่ยนกลุ่มทางสังคมที่ตนเคยสังกัดได้ ถ้าความจริงใหม่ที่เห็นไม่ตรงกับคนกลุ่มเดิม คอกซ์สรุปแนวการศึกษาดังนี้

Political Economy is a form of critical theory. It analyses historical structures which are the ways reality is defined for different peoples in different eras – that is, the frameworks within which people interact with nature for the satisfaction of their needs... Reality is made by collective responses of people to conditions of their social existence.⁶

ทฤษฎีของคอกซ์มีประโยชน์ในการวิเคราะห์ความขัดแย้งในบทละคร การมองโลกที่ต่างกันของคนต่างชนชั้นซึ่งสัมพันธ์กับผลประโยชน์หรือความอยู่รอดที่พวกเขามุ่งหวัง บทละครของเชคอฟและซอว์มีการผูกเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งทางความคิดของคนในสังคมยุคนั้น โดยเฉพาะในระดับประชาชน ตัวละครแต่ละตัวต่างเคลื่อนไหวและแสดงออกแทนกลุ่มทางสังคมที่พวกเขาสังกัด เมื่อโลกของละครมีฐานะแทนสังคมรัสเซียและอังกฤษในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 การศึกษาบทละครจึงน่าจะนำไปสู่ความเข้าใจลักษณะความขัดแย้ง ความรู้สึกนึกคิดและปฏิสัมพันธ์ของคนแต่ละฝ่ายในสังคมอังกฤษและรัสเซียในยุคแห่งการปฏิวัติและสงครามได้

⁵ Karl Marx, *Economic and Philosophical Manuscripts*, trans. T.B. Bottomore (London : Watts & Co., 1932), pp. 220-221.

⁶ Robert W. Cox, *International Political Economy : Understanding Global Disorder*. p 35.

4.2 การวิเคราะห์บทละคร

4.2.1 บทละครของเชคอฟ

4.2.1.1 *The Cherry Orchard*

ในบทละครเรื่องนี้ ผู้อ่านจะรับรู้ถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจและกลุ่มทางสังคมที่ตัวละครสังกัดตั้งแต่หน้าแรก* แม้ตัวละครไม่แสดงออกโดยการทำงาน แต่ผู้เขียนได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมของตัวละคร โดยเขียนกำกับไว้หลังชื่อในช่วงแนะนำตัวละคร ความแตกต่างในการทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจของตัวละครเหล่านี้เป็นตัวกำหนดวิถีคิดของตัวละครแต่ละตัวให้แตกต่างกัน รายละเอียดในหน้าแรกนี้ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าตัวละครสังกัดกลุ่มทางสังคมกลุ่มใด และสามารถวิเคราะห์หาแรงจูงใจที่ทำให้เกิดคำพูดต่างๆของตัวละครต่อไปได้

ปัญหาในเรื่องนี้คือครอบครัวของมาดามรานอฟสกีมีปัญหาด้านการเงิน จึงเป็นเหตุให้ตัวละครต้องมาพูดคุยตกลงกันเพื่อหาทางออกให้กับปัญหาดังกล่าว ทางแก้ปัญหาดังกล่าวที่ตัวละครซึ่งเคยเป็นทาสในอุปการะของครอบครัวขุนนางเล็งเห็นก็คือขุนนางต้องขายสวนเชอร์รี่ การเปลี่ยนแปลงของสวนเชอร์รี่ที่จะเกิดขึ้นมีผลให้ตัวละครแสดงมุมมองต่อสวนเชอร์รี่หรือปฏิกิริยาที่สอดคล้องกับสถานภาพทางสังคมของพวกเขา พิจารณาได้จากตัวอย่างบทสนทนา ระหว่างปัญญาชนและขุนนางเจ้าของที่ดินต่อไปนี้

Trofimov: What does it matter whether the estate's been sold today or not. The estate's been finished and done with long ago. There's no turning back. The road to it is closed. Stop worrying, my dear. You mustn't deceive yourself. **Look the truth** straight in the face for once in your life.

Mrs. Ranevsky: **What truth?** You can **see** where **truth** is and where it isn't but I seem to have gone **blind**. I

* ดูรายละเอียดในหัวข้อ 2.2.1 หน้า 12.

see nothing. You boldly solve all important problems, but tell me, dear boy, isn't it because you're young...You **look** ahead boldly, but isn't it because you neither **see** nor expect anything terrible to happen to you, because life is still hidden from your young **eyes**? ... you **see** much. Deeper than any of us, but think carefully, try to understand our position, ... I was born here, you know. My father and mother lived here, and my grandfather also. I love this house. Life has no meaning for me without the cherry orchard, Don't you **see**, my son was drowned here...

(act 2, pp.937-938. เน้นตัวหนาโดยผู้วิจัย)

คำที่เกี่ยวข้องกับการมองความจริงซึ่งพิมพ์เป็นตัวหนาเหล่านี้ไม่ได้สื่อเพียงการมองเห็นด้วยตาเปล่า แต่มีนัยถึงความจริงที่ตัวละครรับรู้ในโลกภายในของตนเองซึ่งแตกต่างกันไปตามสถานภาพทางสังคมของตัวละครแต่ละตัว จากบทสนทนาเกี่ยวกับการขายสวนเชอร์รี่ โทรฟิมอฟพยายามโน้มน้าวให้มาดามรานอฟสกีเห็นความจริงที่ตรงกับทัศนะของเขา นั่นคือเขาเห็นว่าสภาพแวดล้อมภายนอกได้เปลี่ยนไปแล้ว ในยุคสมัยนี้ไม่เหมาะกับการทำสวนเชอร์รี่อีกต่อไป แต่มาดามรานอฟสกีไม่เห็นว่าเป็นเช่นนั้น เธออ้างว่าโทรฟิมอฟมองไม่เห็นความจริงภายในจิตใจของเธอ มาดามรานอฟสกีมองสวนเชอร์รี่เป็นสิ่งมีคุณค่าทางจิตใจ สถานที่แห่งนี้เป็นที่อยู่อาศัยของพ่อแม่และบรรพบุรุษ และเป็นสมบัติของตระกูลซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์แห่งเกียรติยศของตระกูลขุนนาง อีกทั้งลูกชายคนเดียวของเธอก็เสียชีวิต ณ ที่แห่งนี้ เหตุการณ์ในอดีตที่เกิดบนพื้นที่สวนแห่งนี้คือความจริงภายในจิตใจที่มาดามรานอฟสกีเห็นชัดอยู่เสมอ และชัดยิ่งกว่าความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกในปัจจุบันที่โทรฟิมอฟกล่าวถึง

ผู้อ่านจะพบคำว่า “truth” อีกครั้งในคำพูดของแอนยา แอนยาซึ่งอยู่ในวัยหนุ่มสาวมองสวนเชอร์รี่ต่างจากมาดามรานอฟสกีผู้เป็นแม่

Anya: Mother, Mother, why are you crying? ... The cherry orchard is sold. It's gone. That's **true**, quite **true**, but don't cry... Come. Let's go away from here. We shall plant a new orchard, an orchard more splendid than this one. You will see it... Mother! Come, darling! Come!

(act 3, p. 943. เน้นตัวหนาโดยผู้วิจัย)

ความจริงที่แอนยาเห็นคือสวนเชอร์รี่ถูกขายไปแล้วและสวนเชอร์รี่ไม่ใช่สิ่งมีค่าที่เธอจะต้องเสียดาย เธอยอมรับความจริงนี้ได้โดยไม่ลำบากใจ ต่างจากแม่ของเธอที่ไม่อาจยอมรับความจริงใหม่นี้ได้ เพราะเมื่อสวนเชอร์รี่ถูกขาย สถานภาพทางสังคมของขุนนางจะตกต่ำลง เนื่องจากที่ดินเป็นเครื่องบ่งบอกถึงสถานภาพขุนนางในยุคศักดินา ผู้ได้ครอบครองที่ดินในยุคนี้ก็คือชนชั้นขุนนางเท่านั้น พวกเขา มีสถานภาพเป็นชนชั้นปกครองของสังคมยุคเก่า คำว่า “จริง” (true) และ “ความจริง” (truth) ที่ตัวละครแต่ละตัวพูดในบทละครเรื่องนี้ไม่ได้มีความหมายเดียวกัน ตัวละครตัวหนึ่งเห็นความจริงต่างจากความจริงของตัวละครอีกตัวหนึ่ง ความจริงที่ตัวละครเห็นนั้นคือโลกที่พวกเขามีสถานภาพทางสังคมที่ดีและอยู่ในนั้นได้อย่างมีความสุข

ตัวละครอีกตัวหนึ่งที่เห็นความจริงเกี่ยวกับสวนเชอร์รี่ต่างออกไปคือโลพาคิน ในบทพูดของเขาไม่มีคำว่า “truth” แต่สามารถอธิบายได้ถึงมุมมองต่อสวนเชอร์รี่ของเขา ซึ่งจะเห็นได้จากคำพูดที่เขากล่าวกับขุนนาง

Lopakhin: You'll be able to charge your tenants at least twenty-five rubles a year for a plot of about three acres. ...if you advertise now, there won't be a single plot left by the autumn. ...In fact, I congratulate you. You are saved. The site is magnificent and the river is deep enough for bathing.

(act 1, pp. 918-919.)

โลพาคินประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจ เขาเห็นว่าสวนเชอร์รี่เป็น “บ่อเงินบ่อทอง” หรือเป็นโอกาสทางธุรกิจ สิ่งที่เขาต้องการคือการเปลี่ยนแปลงที่ดินซึ่งเป็นสวนเชอร์รี่ให้เป็นสถานที่บริการนักท่องเที่ยวโดยจะต้องมีการโค่นต้นเชอร์รี่เก่าแก่และทำลายตึกเก่าทิ้งไป และใช้ที่ดินแห่งนี้เพื่อสร้างรายได้ให้ได้มากกว่าเดิม ยังมีรายได้มากกว่าเดิม โลพาคินก็รู้สึกว่ามันยิ่งใหญ่กว่าขุนนาง

เท่านั้น ส่วนเพียส์ซึ่งเป็นทาสมองเห็นสวนเซอร์รีในแบบของเขาเองอีกเช่นกัน เขาเห็นสวนเป็นสถานที่ที่มีค่าและสดชื่นอยู่เสมอ เพราะสวนได้บันทึกความทรงจำเกี่ยวกับชีวิตอันมีความสุขในยุคเก่าที่เขาได้รับการอุปถัมภ์จากขุนนาง เพียส์ยึดติดกับโลกยุคนั้นเพราะเขาเคยมีความเป็นอยู่ที่ดี และต้องการให้โลกภายนอกเป็นเช่นนั้นตลอดไป เขาจึงต่อต้านการเปลี่ยนแปลงสวนเซอร์รี เพราะไม่อยากจะให้สังคมในแบบที่ตนพึงพอใจเปลี่ยนแปลงไป จะเห็นได้ว่ามุมมองต่อสวนเซอร์รีของตัวละครแตกต่างกันและสอดคล้องกับความพึงพอใจของแต่ละคน สวนเซอร์รีในเรื่องนี้เป็นสัญลักษณ์แทนประเทศรัสเซีย มุมมองต่อสวนเซอร์รีจึงสะท้อนถึงความคิดของคนแต่ละกลุ่มต่อการเปลี่ยนแปลงประเทศ ต่างฝ่ายต่างต้องการสถานภาพทางสังคมที่ดีและอยากเห็นรัสเซียเป็นสังคมที่มีกติกาสถาปัตยกรรมที่เอื้อผลประโยชน์แก่ชนชั้นของตน สถานภาพที่ตัวละครต้องการคือชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีบทบาทหน้าที่ที่พวกเขาพึงพอใจ แม้ตัวละครจะมีเป้าหมายคล้ายกันคือการรักษาสถานภาพที่ดีของตนเอง แต่ความขัดแย้งก็เกิดขึ้น เพราะสิ่งที่พวกเขาคาดหวังให้เกิดขึ้นนั้นสวนทางกัน ชนชั้นกลางต้องการไต่เต้าสถานภาพโดยอาศัยการเพิ่มจำนวนเงิน ดังนั้นสิ่งที่เขาต้องการคือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อการทำธุรกิจ แต่ชนชั้นขุนนางและทาสรุ่นเก่าต้องการรักษาการผลิตแบบเกษตรกรรมไว้อย่างเดิมซึ่งให้ผลประโยชน์โดยตรงแก่ชนชั้นของพวกเขา ส่วนโทรฟิมอฟซึ่งเป็นตัวแทนของปัญญาชนและแอนยาซึ่งเป็นตัวแทนของคนหนุ่มสาวต้องการเห็นประเทศเปลี่ยนแปลงเพราะคนกลุ่มนี้ไม่อาจมีบทบาทในสังคมระบบเดิมได้เต็มที่ สังคมแบบใหม่เท่านั้นที่คนหนุ่มสาวจะได้แสดงออกอย่างอิสระและปัญญาชนผู้มีความรู้สมัยใหม่ได้แสดงความสามารถอย่างกว้างขวาง ในเรื่องนี้ปัญญาชนและคนหนุ่มสาวเป็นพันธมิตรกันดังบทพูดที่พวกเขาแสดงความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงของสวนเซอร์รีร่วมกัน

Anya.: Good-bye, old house! Good-bye, old life!

Trofimov: Welcome new life!

(act 4, p. 950.)

เชคอฟสร้างให้ตัวละครทั้งสองเป็นคู่รักกันและมีบทบาทคล้ายตามกันตลอดเรื่อง ตัวละครทั้งสองเป็นตัวแทนของคนสองกลุ่มที่มองเห็นความจริงร่วมกันคือเห็นว่าโลกควรเปลี่ยนแปลงสู่ยุคใหม่ วิถีชีวิตที่ต้องทำการเกษตรนั้นต้องถูกยกเลิกไป พวกเขาเห็นตรงกันที่จะให้สวนเซอร์รีเปลี่ยนแปลง กติกาในยุคศักดินาสวามิภักดิ์ต้องหมดไป และสังคมพัฒนาไปสู่ความซับซ้อนและทันสมัยมากขึ้น

เช่นเดียวกับความคิดเกี่ยวกับสวนเซอร์รี่ซึ่งสะท้อนถึงความคิดที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงประเทศในทางที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มของตนแล้ว สภาพชีวิตในยุคนั้นก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่ตัวละครในเรื่องนี้เห็นความจริงต่างกัน เช่น เฟียส์เห็นคุณค่าของชีวิตในระบบอุปถัมภ์ ดังที่เขากล่าวกับโลพาคิน

Firs (not hearing him): I should say so. The peasants stuck to their masters and the masters to their peasants. Now everybody do what he likes. You can't understand...

(act 2, p. 980.)

แต่โลพาคินบอกเฟียส์ว่า ช่วงชีวิตที่เป็นทาสคือชีวิตที่เลวร้าย เขามองเห็นยุคนั้นเป็นยุคที่ไม่น่าอยู่เพราะนายเป็นผู้ใช้อำนาจทุบตีเขา

Lopakhin: It wasn't such a bad life before, was it? At least, they flogged you.

(act 2, p. 930.)

เมื่อเห็นความจริงเกี่ยวกับชีวิตในสังคมศักดินาต่างกัน ตัวละครก็มีพฤติกรรมในทิศทางที่ต่างกัน โลพาคินเปลี่ยนกลุ่มทางสังคมโดยออกจากระบบอุปถัมภ์ ประกอบอาชีพแบบชนชั้นกลางและกลายเป็นเศรษฐีที่ซื้อสวนเซอร์รี่ซึ่งเป็นสมบัติของนายได้ แต่เฟียส์เลือกที่จะเป็นทาสที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์และเป็นพันธมิตรของขุนนางตลอดชีวิต เขาคือผู้หวงแหนสวนเซอร์รี่ซึ่งเป็นผลประโยชน์ของนาย เฟียส์มองโลกในปัจจุบันเป็นโลกที่อับเฉา ยุคใหม่คือยุคที่เขาไม่รู้สึกรู้สึกมีความสุข เห็นได้จากที่เขาบ่นถึงอาการป่วยและสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่ตนไม่พึงพอใจ

Firs : I'm not feeling too well. We used to have generals, barons, and admirals at our dances before, but now we send for the post office clerk and the stationmaster...

(act 3, p. 939.)

ในขณะที่โลพาคินกลับมองว่าโลกในปัจจุบันเป็นโลกที่น่าอยู่เพราะเขามีสถานภาพทางสังคมสูงชันกว่าในโลกยุคเก่าที่เขาเป็นเพียงทาส เขามองเห็นสภาพแวดล้อมรอบตัวในทางที่เอื้อประโยชน์แก่ตน

Lopakhin: Sometimes when I lie awake, I keep thinking; Lord,
 you've given us vast forests, boundless plains, immense
 horizons, and living here, we ourselves ought really to
 be giants---

(act 1, pp. 918-919.)

เมื่อเรื่องจบลง ตัวละครจากกันโดยไม่ประนีประนอมทางความคิด หลังจากโลพาคินซื้อสวนเชอร์รี่ไปแล้ว ชุณนางยอมรับความจริงว่าสถานภาพของพวกเขาตกต่ำลง แต่พวกเขาก็ไม่เปลี่ยนอาชีพไปทำธุรกิจแบบชนชั้นกลางและไม่ศรัทธาต่อการพัฒนาทางวัตถุเพราะเห็นว่าขัดต่อเกียรติของชุณนาง พิจารณาได้จากบทสนทนาที่สะท้อนถึงการมองโลกที่ต่างกันระหว่างตัวละครดังต่อไปนี้

Lopakhin: I tell you every day. Every day I go on repeating the same thing over and over again. You must let out the cherry orchard and the land for country cottages, and you must do it now, as quickly as possible. The auction is on top of you! Try to understand! The moment you decide to let your land, you'll be able to raise as much money as you like, and you'll be saved.

Mrs. Ranevsky: Country cottages, holiday-makers---I'm sorry, but
 It's so vulgar.

Gayev: I'm of your opinion entirely.

Lopakhin: I shall burst into tears or scream or have a fit. I can't stand it. You've worn me out!...You're a silly old woman! (He gets up to go.)

(act 2, p. 928.)

บทละครตอนนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างชนชั้นที่เริ่มรุนแรงเพราะตัวละครรู้สึกเกลียดชังผู้ที่มีความเห็นในเรื่องเดียวกันไม่ตรงกับตน

ก่อนจากกัน คำลาของโทรฟิมอฟที่เอ่ยแก่โลพาคินบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ที่ไม่ดีนัก

[Trofimov: ...I don't suppose we shall ever meet again...(act 3, pp.944-945.)]

ขณะเดียวกัน โลพาคินก็กล่าวเหยียดหยันการจากไปเพื่อใช้ชีวิตในการแสวงหาความจริงแท้ของนักศึกษาผู้มีอุดมการณ์อย่างโทรฟิมอฟ [Lopakhin: Will you get there? (act 3, pp. 944-945.)]

แม้ตัวละครจะจากกันโดยปราศจากการปะทะกันทางพฤติกรรมภายนอกที่รุนแรง แต่พวกเขาก็ไม่ประนีประนอมทางความคิดกันเลยแม้แต่น้อย การมองเห็นโลกต่างกันยังคงดำรงอยู่ต่อไป ความแตกต่างทางความคิดระหว่างตัวละครต่างชนชั้น ไม่ได้ยุติลงหลังจากที่เรื่องจบลง แต่เป็นปัญหาค้างคาที่มีนัยบ่งบอกถึงความขัดแย้งขั้นรุนแรงในสังคมรัสเซียในเวลาต่อมา

เช่นเดียวกับการมองสังคมตามทฤษฎีแนวมาร์กซิสต์ บทละครเป็นโลกแห่งความขัดแย้งในสถานการณ์ที่เป็นจุดขัดแย้งสูงสุดของเรื่อง ชุณนางต้องขายสวนเชอร์รี่เพื่อพุงฐานะทางการเงิน และผู้ประมูลได้คือ โลพาคิน เขาคือผู้ครอบครองปัจจัยการผลิตคนใหม่ และมีสถานภาพทางสังคมสูงขึ้น

Lopakhin : ...Come and watch Yermolay Lopakhin take an axe to the cherry orchard. Watch the trees come crashing down. We'll cover the place with country cottages, and our grandchildren and great-grandchildren will see a new life springing up here. Strike up the music! [The band plays. Mrs. Ranevsky has sunk into a chair and is weeping bitterly. Reproachfully.]

(act 3, p. 944.)

สถานการณ์ตอนนี้เป็นการคลี่คลายความขัดแย้ง เมื่อความตึงเครียดพัฒนาไปถึงขั้นสูงสุด และฝ่ายหนึ่งไม่อาจเปลี่ยนความคิดให้สอดคล้องกับอีกฝ่ายหนึ่งได้ ความขัดแย้งจึงนำไปสู่ผลที่มีทั้งฝ่ายได้และฝ่ายสูญเสีย โลพาคินคือผู้ได้รับผลจากความขัดแย้งที่เขาพอใจ เขายืนยันจะโค่นต้นเชอร์รี่ดังที่ตนต้องการ ชนชั้นกลางจึงเป็นฝ่ายมีชัยชนะในการต่อสู้ครั้งนี้ ขณะเดียวกันผู้เขียนบรรยายถึงชุณนางคือมาดามรานอฟสกีที่เป็นฝ่ายหมดเรี่ยวแรง เสรี อับอาย อันแสดงให้เห็นถึงความพ่ายแพ้โดยสิ้นเชิงเพราะไม่มีอำนาจทั้งในแง่เศรษฐกิจและอำนาจในการปกครองบริหารอีกต่อไป การแย่งชิงการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตย่อมแสดงถึงการแย่งชิงการมีอำนาจในกิจกรรมการผลิตเพราะผู้เป็นเจ้าของที่ดินย่อมได้เป็นเจ้าของผลผลิตส่วนเกินจากการผลิตในชุมชนด้วยการจบเรื่องให้โลพาคินซึ่งเป็นนายทุนได้เป็นเจ้าของสวนเชอร์รี่คนใหม่น่าจะนำไปสู่สถานะแห่งความขัดแย้งในระยะเวลาต่อมา เพราะโลพาคินปฏิเสธที่จะเลี้ยงดูชนชั้นล่าง ดังจะเห็นได้จาก

ตอนที่ยาชาผู้เป็นทาสหนุ่มพยายามเปลี่ยนกลุ่มทางสังคมเพื่อให้ตนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีในยุคใหม่ โดยเข้าไปประจบประแจงเจ้าของสวนคนใหม่โดยการรินเหล้าให้ และแสดงความยินดีที่บัดนี้ โลกาคินมีอำนาจเหนือที่ดินแทนนายเก่า

Yasha : Thank you, sir. **To those who're going away!** And here's
to you, sir. Who're staying behind! (Drinks.) This isn't real
champagne. Take it from me, sir.

(act 4, p. 944. เน้นตัวหนาโดยผู้วิจัย)

จากคำที่พิมพ์ตัวหนาจะเห็นได้ว่ายาชาปฏิเสธที่จะเป็นพันธมิตรกับนายเดิมเพื่อชีวิต
ความเป็นอยู่ที่ดีกว่าของตน อย่างไรก็ตาม โลกาคินก็ไม่ได้รับคำว่าจะอุปการะเขา ยาชาจึงต้อง
กลับไปพึ่งพิงนายเก่าซึ่งเป็นขุนนาง แต่ในขณะนั้น ขุนนางซึ่งสูญเสียอำนาจทางเศรษฐกิจไปแล้วก็
ไม่อาจอุปการะชนชั้นล่างให้มีความเป็นอยู่ที่ดีได้อีกต่อไป โทรฟิมอฟซึ่งเป็นปัญญาชนปฏิเสธที่จะ
เป็นมิตรกับโลกาคิน การเป็นนักศึกษาผู้มีความรู้สมัยใหม่ทำให้เขากลายเป็นคนที่มีอุดมการณ์ใน
การเปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัยขึ้น สถานการณ์เช่นนี้น่าจะนำไปสู่ความขัดแย้งครั้งต่อไปเพราะ
สังคมที่โลกาคินเป็นใหญ่กลับเป็นสังคมที่คนอื่นหลายฝ่ายไม่พอใจ ได้แก่ ขุนนางที่เสีย
ผลประโยชน์ ปัญญาชนซึ่งต้องการการยอมรับในฐานะแกนนำในการเปลี่ยนแปลงสังคมสู่ยุคสมัย
ใหม่ และชนชั้นล่างที่ไม่ได้รับความสนใจจากความร่ำรวยของนายทุน ความไม่พอใจของคน
เหล่านี้ก็น่าจะนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมได้ในครั้งต่อไป

4.2.1.2 *The Three Sisters*

เช่นเดียวกับ *The Cherry Orchard* บทละครเรื่อง *The Three Sisters* สื่อถึงการต่อสู้
ระหว่างกลุ่มคนที่มีอำนาจสูงสุดในสังคมในช่วงเวลานั้น คือชนชั้นกลางซึ่งต่อสู้เพื่อให้มีอำนาจเพิ่ม
ขึ้นกับขุนนางซึ่งต่อสู้เพื่อรักษาสถานภาพเดิม ตัวละครทั้งสองฝ่ายต่างช่วงชิงตำแหน่งผู้มีอำนาจสูง
สุดในบ้าน นาตาชาซึ่งเป็นตัวละครชนชั้นกลางแสดงอำนาจมากขึ้นเรื่อยๆ ความขัดแย้งระหว่างชน
ชั้นกลางและขุนนางในเรื่องนี้ยุติโดยชัยชนะของชนชั้นกลางเช่นเดียวกับ *The Cherry Orchard* นา
ตาชาได้เป็นใหญ่ในบ้านตามที่เราพอใจและเริ่มชีวิตใหม่อย่างผู้มีสถานภาพที่ดีกว่าขุนนาง อีกทั้งยัง
ปลดเปลื้องภาระในการดูแลชนชั้นล่างได้สำเร็จ ในขณะที่ขุนนางไม่มีความสุขกับชีวิตในปัจจุบัน
และอนาคตถึงขั้นที่ต้องการหาที่อยู่ใหม่ [Irina: I must look for another place, this is not right for
me. (act 2, p. 130.)]

หลังจากความขัดแย้งครั้งนี้ ชุมนางเป็นฝ่ายล่าถอย ผู้ได้ครอบครองผลประโยชน์หรือบ้านคือชนชั้นกลาง เมื่อบ้านเป็นสัญลักษณ์แทนรัสเซีย การคืนรนเพื่อจะได้ครอบครองบ้านจึงสะท้อนถึงการคืนรนเพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นใหญ่ในสังคมรัสเซียของชนชั้นกลาง

ตัวละครชนชั้นกลางกับชุมนางในเรื่องนี้ไม่เคยมีความเห็นตรงกัน เช่น ทั้งสองฝ่ายเผชิญหน้ากันเพราะเกิดความขัดแย้งทางความคิดเกี่ยวกับการชู้เลี้ยงคนรับใช้ไว้ในบ้าน พิจารณาได้จากบทสนทนาระหว่างนาตาชาและโอลกาเกี่ยวกับแอนฟิซาซึ่งเป็นคนรับใช้วัยชราดังนี้

Natasha: (To Anfisa coldly) Don't you dare sit down in my presence! Stand up! Get out of here! Why you keep that old woman, I cannot understand!...

Olga: Excuse me, but I can not understand.

Natasha: She's of no use here, She's a peasant, she should live in the country... I like order in a house! There shouldn't be any useless servants in a house!

(act 3, p.134.)

นาตาชาเห็นว่าการแสดงความภักดีของคนรับใช้นั้นสร้างความรำคาญมากกว่าเพิ่มศักดิ์ศรีให้กับตน เธอปฏิเสธการรับภาระเป็นผู้อุปถัมภ์โดยสิ้นเชิง เพราะเห็นว่าคนรับใช้คือคนงาน เมื่อทำงานไม่ได้ก็ควรไล่ออกไป ในขณะที่โอลกาไม่เห็นความจริงของสภาพการณ์ขณะนั้นตรงกับนาตาชา โอลกาเข้าใจโลกตามแบบยุคเก่า เธอเติบโตและได้รับการเลี้ยงดูในฐานะชุมนางในสังคมศักดินาสวามิภักดิ์ การเลี้ยงดูทาสบ่งบอกถึงอำนาจทางสังคมของชนชั้นชุมนาง ตัวอย่างจากบทละครตอนนี้แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างชนชั้นในระดับของการมองโลก ความเชื่อทัศนคติ ต่างฝ่ายต่างยึดมั่นความคิดที่สอดคล้องกับการรักษาสถานภาพของตนเอง นาตาชาปฏิเสธวิถีชีวิตยุคเก่าซึ่งยึดมั่นธรรมเนียมปฏิบัติที่ไม่ทำให้ชนชั้นกลางอย่างเธอมีอำนาจในสังคม แต่โอลกายึดติดกับธรรมเนียมยุคเก่าซึ่งเป็นวิถีปฏิบัติที่เสริมสร้างให้ชุมนางมีสถานภาพที่ดีในสังคม

การมองโลกภายนอกอาจรวมถึงการตัดสินใจการแต่งกายของผู้อื่น ตัวละครที่สังกัดชนชั้นต่างกันจะมีรสนิยมในการแต่งกายต่างกัน ต่างฝ่ายต่างเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน

ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อต้องตัดสินใจว่าฝ่ายใดแต่งกายได้สวยและเหมาะกับยุคสมัยมากกว่ากัน การแต่งกายที่ต่างกันทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างคนที่อยู่ในบ้านเดียวกัน เช่น มาซาซึ่งเป็นขุนนางเห็นว่านาตาชาน้องสะใภ้ที่มาจากชนชั้นกลางแต่งกายแปลกไปจากกลุ่มของตน

Masha: Oh, how she dresses! it's not just that her clothes are ugly and out of style. They're simply awful. A queer, gaudy, yellowish skirt with some sort of vulgar fringe and a red blouse...

(act 1, p. 125.)

ในองก์แรก ขุนนางทำให้นาตาชาารู้สึกว่าเธอเป็นตัวตกจากการแต่งกายในแบบที่เธอชอบ ในองก์สุดท้าย เมื่อได้เป็นใหญ่ในบ้าน นาตาชากลับเป็นฝ่ายทักท้วงว่าชุดสีครีมของอิรินาทำให้เธอดูซีดเซียว ไม่สวยสดใส จะเห็นได้ว่าตัวละครที่สังกัดชนชั้นต่างกันจะมีสนิยมในการแต่งกายต่างกัน การช่วงชิงความงามระหว่างตัวละครหญิงในเรื่องสะท้อนถึงการช่วงชิงอำนาจระหว่างคนต่างชนชั้นในการเป็นผู้นำด้านสนิยมซึ่งสนับสนุนอำนาจทางสังคมของตนได้ด้วยเช่นกัน

ในเรื่องนี้ แอนเดรซึ่งเป็นสามีในชนชั้นขุนนางไม่อาจมองโลกในทางเดียวกับภรรยา ทั้งสองไม่เคยพูดจาเข้าใจกัน จนในที่สุดเขารู้สึกแปลกแยกจากนาตาชาซึ่งเป็นภรรยาของตนที่มาจากชนชั้นกลาง

Andrei: A wife is a wife. She's honest, good...well, ... but for all that, there's something in her that reduces her to the level of a small, blind, sort of thick-skinned animal. In any case she is not a human being.

(act 4, p. 140.)

จากคำพูดนี้ แอนเดรเห็นภรรยาต่ำต้อยกว่าเขาและไม่ได้เป็นพวกเดียวกับตน แม้ความรักระหว่างสามีภรณาก็ไม่ช่วยให้ความรู้สึกแปลกแยกระหว่างชนชั้นในสังคมรัสเซียหายไป

ในขณะที่เดียวกันตัวละครกลุ่มทหารกับกลุ่มขุนนางในเรื่องนี้ก็กลับไม่ขัดแย้งกัน ทั้งสองฝ่ายสามารถสนทนาในเรื่องต่างๆเข้ากันได้ด้วยดี ทหารในเรื่องนี้เป็นแขกของบ้านเพราะเคยเป็นบริวารของพ่อของพี่น้องตระกูลโพรโชรอฟ จึงกล่าวได้ว่าทหารเป็นในยุคนั้นเป็นพันธมิตรเก่าแก่

ของขุนนาง และไม่ได้แสดงความเป็นมิตรกับตัวละครชนชั้นกลาง แต่สวามีภักดีต่อเจ้าของบ้านคนเก่า ส่วนทาสในเรื่องนี้ก็ยังคงเป็นพันธมิตรกับขุนนางเช่นกัน ทาสและขุนนางต่างไม่เคยทอดทิ้งกัน ทาสไม่ยอมรับวัฒนธรรมปัจเจกชนนิยมแบบชนชั้นกลางเพราะค่านิยมนี้ไม่ได้ให้ประโยชน์แก่พวกเขาเท่ากับการพึ่งพิงขุนนาง การออกจากระบบศักดินาสวามีภักดีไปแข่งขันในกิจกรรมทางเศรษฐกิจอาจทำให้พวกเขาพ่ายแพ้แก่ชนชั้นกลางและนำไปสู่ชีวิตที่ย่ำแย่กว่าการเป็นทาส อย่างไรก็ตาม การเกาะกลุ่มเป็นพันธมิตรดังกล่าวนี้จะอยู่รอดได้ไม่นานเพราะขุนนางไม่มีฐานะเศรษฐกิจและอำนาจในสังคมในระดับที่ตีพ้อที่จะเลี้ยงดูบริวารได้ ดังนั้นการเป็นพันธมิตรเช่นนี้จะไม่มั่นคงในระยะยาว

เมื่อศึกษาบทละครของเชคอฟตามทฤษฎีของคอกซ์ จะเห็นได้ว่าตัวละครที่สังกัดกลุ่มต่างกัน จะมีความคิดต่างกัน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครสะท้อนถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในสังคมโดยจะเห็นได้ว่าชนชั้นกลางกับขุนนางเป็นคู่ขัดแย้งหลักในบทละครทั้งสองเรื่อง ตัวละครที่ขัดแย้งกันในด้านผลประโยชน์ไม่อาจมองความจริงตรงกันได้เลย ฝ่ายที่มีผลประโยชน์ร่วมกันจะมองโลกในทางเดียวกัน เช่น ทหารเป็นมิตรกับขุนนางเพื่อรักษาสถานภาพหรืออำนาจที่มีอยู่เดิมจากการเป็นบริวารของขุนนางชั้นสูง ทาสรุ่นเก่าเป็นพันธมิตรกับขุนนางและต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเพราะเห็นว่าสังคมระบบเดิมให้ชีวิตที่ดีกว่า ส่วนทาสรุ่นใหม่สามารถปรับความคิดให้เข้ากับสภาพแวดล้อมยุคใหม่ได้เพราะพวกเขาต้องมีชีวิตในสังคมยุคใหม่อีกยาวนาน แต่เดิมนั้นคนกลุ่มนี้เป็นพันธมิตรกับขุนนาง แต่กลับหันมาสวามีภักดีต่อนายทุนเมื่อเห็นนายทุนมีอำนาจทางเศรษฐกิจมากกว่านายเก่า ทั้งนี้เพราะต้องการชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่านั่นเอง อย่างไรก็ตาม นายทุนได้ปฏิเสธที่จะเป็นพันธมิตรกับชนชั้นล่างอย่างยากลำบาก นั่นสามารถเดาได้ว่าการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยคำนึงถึงความอยู่รอดของชนชั้นล่างจะไม่อยู่ในความคิดของนายทุน อันจะนำไปสู่ความขัดแย้งของสังคมในครั้งต่อไป การต่อสู้ของกลุ่มพลังสำคัญ (main forces) ในบทละครของเชคอฟทั้งสองเรื่องคือการแย่งชิงทรัพย์สินสมบัติคือบ้านและสวนเซอร์รี่ระหว่างตัวละครชนชั้นกลางกับชนชั้นขุนนาง ผู้ชนะในบทละครคือผู้ที่ได้รับผลของความเปลี่ยนแปลงอย่างที่ตนพอใจ ดังที่เรื่องจบลงโดยตัวละครชนชั้นกลางอย่างนาตาชาได้ครอบครองบ้าน และโลกาภิวัตน์ได้กรรมสิทธิ์ในสวนเซอร์รี่และเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินเหล่านี้ได้ตามต้องการ และเนื่องจากบ้านและสวนเซอร์รี่ในบทละครของเชคอฟเป็นสัญลักษณ์แทนสังคมรัสเซีย เมื่อตัวละครขุนนางไม่มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงสวนหรือจัดระเบียบบ้านในตอนจบเรื่อง บทละครจึงสะท้อนถึงการสูญเสียสถานภาพเดิมในฐานะผู้มีอำนาจในสังคมของกลุ่มขุนนาง ส่วนกลุ่มที่มีสถานภาพสูงขึ้นและเป็นชนชั้นที่มีอำนาจกลุ่มใหม่คือกลุ่มชนชั้นกลาง

4.2.2 บทละครของชอว์

4.2.2.1 *Major Barbara*

ปัญหาในบทละครเรื่องนี้เริ่มขึ้นเมื่ออันเดอร์เซฟท์ผู้เป็นพ่อซึ่งหย่าขาดจากแม่ของบาร์บารา มานานต้องการหาผู้รับมรดกคือโรงงานอาวุธของเขา ครอบครัวของบาร์บาราจำเป็นต้องใช้เงินในการพยุงฐานะทางสังคม แต่ไม่พอใจในอาชีพของพ่อ เรื่องราวสะท้อนความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอนุรักษนิยมซึ่งเชื่อมั่นในแนวคิดตามคำสอนของสถาบันศาสนา และกลุ่มที่มีแนวคิดแบบเสรีนิยมซึ่งเชื่อมั่นในความสุภาพทางโลก ในช่วงแรกตัวละครกลุ่มอนุรักษนิยมอันเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของชนชั้นสูงและปัญญาชนซึ่งประกอบด้วยแม่ของบาร์บารา น้องชายของบาร์บารา บาร์บารา และคู่หมั้นของเธอ พวกเขาปฏิบัติสหบทบาทของชนชั้นนายทุนในการประกอบกิจการขนาดใหญ่และมีอำนาจเหนือชนชั้นแรงงานซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคม ตัวละครฝ่ายเสรีนิยม คือ อันเดอร์เซฟท์ ซึ่งมีอาชีพเป็นนักธุรกิจผู้ได้รับผลประโยชน์จากการค้าและผลิตอาวุธ ได้พยายามผลักดันความคิดของตัวละครอื่นให้เห็นความจริงตรงกับเขา นั่นคือความจริงที่ว่าศีลธรรมแก้ไขปัญหาสังคมไม่ได้ และสังคมควรสนับสนุนการผลิตอาวุธต่อไปเพื่อความมั่งคั่งโดยทั่วกัน การโน้มน้าวความคิดของตัวละครอื่นให้เห็นจริงตามนี้ช่วยให้อันเดอร์เซฟท์ได้ประโยชน์ เพราะหากคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับความจริงนี้ เขาก็สามารถบริหารกิจการของเขาเจริญเติบโตและมีอำนาจจากความร่ำรวยได้ต่อไป

การวิเคราะห์บทละครตามทฤษฎีของคอกซ์คือการอธิบายว่าตัวละครเป็นตัวแทนของคนกลุ่มใดและมองสังคมในขณะนั้นอย่างไร ในช่วงแรกของบทละคร พบว่าตัวละครกลุ่มอนุรักษนิยมต่างแสดงปฏิกริยาในทางต่อต้านอำนาจของอันเดอร์เซฟท์ และไม่ยอมรับลักษณะสังคมในมุมมองของอันเดอร์เซฟท์ กลุ่มอนุรักษนิยมเชื่อว่าสามารถควบคุมโลกให้เป็นดังอุดมคติได้ แต่อันเดอร์เซฟท์กลับเห็นว่ามนุษย์ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ไม่อาจละทิ้งสัญชาตญาณเดิมได้ ตัวละครสองกลุ่มมีการมองโลกและยึดถือค่านิยมเฉพาะกลุ่มต่างกัน กลุ่มอนุรักษนิยมซึ่งมีทั้งชนชั้นสูงและปัญญาชนมองอันเดอร์เซฟท์ในฐานะของผู้ที่สังกัดกลุ่มต่างจากตน อย่างไรก็ตาม โครงสร้างทางสังคมขณะนั้นที่นายทุนมีอำนาจมากขึ้นทำให้อำนาจเดิมของกลุ่มอนุรักษนิยมสั่นคลอน เห็นได้จากเมื่อตัวละครกลุ่มอนุรักษนิยมได้รู้ว่าอันเดอร์เซฟท์เป็นผู้ค้ำจุนฐานะของครอบครัวตลอดมาและมีอำนาจเหนือรัฐบาล พวกเขาที่ยืนยันว่าค่านิยมทางศีลธรรมของกลุ่มของตนดีกว่าค่านิยมทางวัตถุ ค่านิยมเก่าที่พวกเขายึดถือช่วยปกป้องไม่ให้นายทุนสถาปนาอำนาจขึ้นมาได้ และเป็นการรักษาอำนาจและบทบาทของฝ่ายชนชั้นสูงและปัญญาชนในสังคมไว้

ความเข้มข้นของเรื่องจึงอยู่ที่การต่อสู้แข่งขันทางความคิดเพื่อให้ผู้อ่านติดตามว่าฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายชนะหรือโน้มน้าวความคิดของตัวละครอื่นให้เห็นตรงกับคนได้ เพียงตัวละครนั่งพูดคุยกันก็เพียงพอแล้วที่จะเร้าความสนใจของผู้อ่าน การวิเคราะห์ความจริงของตัวละครตามทฤษฎีของคอกซ์ไม่ใช่การหยิบยกเจตนาของตัวละครมาอธิบายโดยตรงไปตรงมา แต่เป็นการอธิบายปฏิกิริยาของกลุ่มทางสังคมต่อโครงสร้างทางอำนาจขณะนั้น เช่น หากต้องการวิเคราะห์บทบาทของนักศึกษาในช่วงปฏิวัติโดยอาศัยทฤษฎีของคอกซ์ก็ไม่จำเป็นต้องอ่านบทสัมภาษณ์นักศึกษาว่าเหตุใดจึงเข้าร่วมปฏิวัติ เพราะคำตอบที่ได้คือพวกเขาปฏิวัติด้วยเจตนาบริสุทธิ์หรือเพื่อมนุษยธรรม คำพูดเหล่านี้ยังไม่ใช่ความจริงในจิตใจของกลุ่มทางสังคมในความหมายของคอกซ์จนกว่าจะมีการตีความพฤติกรรมของนักศึกษาร่วมกับโครงสร้างทางอำนาจในขณะนั้นว่าเอื้อให้กลุ่มของพวกเขามีบทบาทและเป็นที่ยอมรับในสังคมได้มากน้อยเพียงไร การเมืองและเศรษฐกิจที่ถูกควบคุมโดยกลุ่มทหารมีผลกระทบต่ออนาคตของกลุ่มปัญญาชนอย่างไร ตัวแปรนี้จะเป็นสิ่งเร้าให้เกิดการดิ้นรนต่อสู้ของนักศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจที่เป็นอยู่ได้หรือไม่ ในเรื่อง *Major Barbara* จะเห็นได้ว่าบาร์บาราตั้งใจจะช่วยเหลือคนยากจนอย่างบริสุทธิ์ใจ โดยไม่รู้ตัวว่าตนกำลังพิทักษ์รักษาองค์การศาสนาซึ่งเผยแพร่ค่านิยมที่เสริมสร้างบทบาทของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในสังคม การวิเคราะห์บทละครในที่นี้จึงไม่ใช่การวิเคราะห์เจตนาอันแท้จริงหรือความตั้งใจของตัวละคร แต่เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ว่าตัวละครสังกัดกลุ่มทางสังคมกลุ่มใด กลุ่มที่ตัวละครสังกัดอยู่ในตำแหน่งที่ดีแล้วหรือไม่เมื่อเปรียบเทียบกับลำดับชั้นทางอำนาจในสังคมขณะนั้น ตัวละครแต่ละฝ่ายมองความจริงทางสังคมอย่างไร และพวกเขาได้แสดงออกในฐานะตัวแทนกลุ่มทางสังคมที่ดิ้นรนต่อสู้กับคนกลุ่มอื่นเพื่อรักษาสถานภาพและผลประโยชน์เดิมของกลุ่ม หรือเพื่อเลื่อนสถานภาพให้น่าพึงพอใจมากขึ้น และเพิ่มระดับผลประโยชน์ที่จะได้รับให้สูงขึ้นอย่างไร

ในเรื่อง *Major Barbara* บาร์บาราขัดแย้งทางความคิดกับอันเดอร์เซฟท์ผู้เป็นพ่อตั้งแต่นั้นจนจบเรื่อง ความแตกต่างทางความคิดสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของตัวละครและชนชั้นที่ตัวละครสังกัด บาร์บาราเติบโตในครอบครัวที่ร่ำรวยพร้อมทางวัตถุ เพราะพ่อได้ส่งเงินมาให้ครอบครัวอย่างเหลือเฟือตลอดมา สภาพแวดล้อมนี้มีอิทธิพลต่อการมองโลกของบาร์บารา ในเรื่องนี้ บาร์บาราอยู่ในชนชั้นสูง แม่ของเธอเป็นลูกสาวของขุนนางอังกฤษ และมีพ่อเป็นผู้ที่มีความมั่งคั่ง บาร์บาราจึงอุทิศตนเพื่อทำกิจกรรมให้กับองค์กรทางศาสนา พวกอนุรักษ์นิยมถือเป็นภาระหน้าที่ของคุณที่จะต้องดูแลคนที่เกิดในชนชั้นต่ำกว่าตน ชีวิตที่ไม่เคยขาดแคลนสิ่งจำเป็นทางวัตถุหล่อหลอมให้บาร์บาราซึ่งเป็นชนชั้นสูงมองโลกในแง่ดี เธอยึดมั่นแนวคิดเชิงคุณธรรมและศีลธรรม และมองว่าการค้าอาวุธของพ่อเป็นบาป เธอมีอคติต่อการใช้อำนาจผ่านเงินของกลุ่มนายทุน ไม่เว้นแม้แต่นายทุนอันเดอร์เซฟท์ซึ่งเป็นพ่อของเธอเอง เธอจึงเป็นตัวแทนของฝ่ายอนุรักษ์นิยมที่ต่อต้าน

อำนาจของนายทุนซึ่งเป็นกลุ่มผู้นำใหม่ในสังคม บาร์บาราอธิบายค่านิยมประจำกลุ่มของเธอ และเห็นว่าค่านิยมนี้เหนือค่านิยมอื่นและสำคัญพอที่จะใช้ตัดสินพ้อของเธอได้

Barbara: I know he has a soul to be saved. Let him come down here; and I'll do my best to help him to his salvation. But he wants to send his cheque down to buy us, and go on being as wicked as ever.

(act 1, p.380.)

อันเดอร์เซฟท์มองโลกต่างจากลูกสาวโดยสิ้นเชิง เขาต่อต้านค่านิยมของกลุ่มอนุรักษ์นิยม และเชื่อว่าความต้องการทางวัตถุเป็นสิ่งสำคัญต่อการมีชีวิตอยู่ในสังคมยุคใหม่ ธุรกิจของเขาช่วยให้คนงานจำนวนมากประพฤติตนเป็นคนดีเพราะมีรายได้เพียงพอ เขาได้แย้งบาร์บาราว่าความเชื่อทางศาสนาทำให้ชีวิตคนดีขึ้นไม่ได้ อันเดอร์เซฟท์เห็นว่าเงินคือสิ่งที่มีค่ามากที่สุด เพราะเงินคือตัวบ่งชี้สถานภาพที่สูงขึ้นของเขา เงินคือตัวกำหนดว่าเขาจะได้รับการยอมรับในสังคมหรือไม่ ไม่ใช่ชาติตระกูลซึ่งได้มาแต่กำเนิด เขาจึงปฏิเสธค่านิยมทางศาสนาเพราะการยึดมั่นในศีลธรรมไม่ทำให้เขาร่ำรวยขึ้นได้เท่าที่ต้องการ แต่กลับนำเขาไปสู่ความยากจนที่เขาเกลียดชัง เพราะสิ่งนี้ทำให้สถานภาพทางสังคมของเขาตกต่ำลง

Undershaft: Have you ever been in love with Poverty, like St. Francis? Have you ever been in love with Dirt, like St. Simeon? Have you ever been in love with disease and suffering, like our nurses and philanthropist? Such passions are not virtues, but the most unnatural of our vices. This love of common people may please an earl's granddaughter and a university professor; but I have been a common man and a poor man; and it has no romance for me. Leave it to the poor to pretend that poverty is a blessing; leave it to the coward to make a religion of his cowardice by preaching humility.

(act 2, p. 377.)

ความคิดเห็นที่ต่างกันทำให้ตัวละครนักสังคมสงเคราะห์กับนักธุรกิจในเรื่องนี้อยู่ในฐานะคู่ต่อสู้ บาร์บาราแสดงปฏิกิริยาที่ยืนยันจุดยืนของตนเอง คือไม่ยอมรับองค์กรทางศาสนาที่รับเงินช่วย

เหลือจากนายทุน ความขัดแย้งทางความคิดของตัวละครมีผลต่อพฤติกรรมภายนอก เมื่อรู้ว่าสถานสงเคราะห์คนยากจนที่เธอทำงานอยู่รับเงินบริจาคจากพ่อของเธอ ซึ่งเป็นเงินจากการค้าอาวุธตลอดมา บาร์บาราถอดเครื่องแบบทหาร ลาออกจากงาน และเลิกสวมมณฑิไปตลอดชีวิต นัยที่ลึกกว่านั้นคือการสื่อให้เห็นว่าฝ่ายอนุรักษ์นิยมพ่ายแพ้ต่อฝ่ายเสรีนิยม เนื่องจากบาร์บาราเป็นฝ่ายที่ต้องเปลี่ยนอาชีพในขณะที่อันเดอร์เซฟท์ยังดำเนินธุรกิจค้าอาวุธอย่างภาคภูมิใจต่อไป

สติเฟินซึ่งเป็นลูกชายคนเล็กของอันเดอร์เซฟท์ขัดแย้งกับพ่อของตนเช่นกัน แม้ตัวละครคู่นี้เป็นพ่อลูกกัน สืบสายเลือดเดียวกันเช่นเดียวกับบาร์บารากับอันเดอร์เซฟท์ แต่เมื่อสังกัดกลุ่มทางสังคมต่างกัน โดยอันเดอร์เซฟท์เป็นนายทุน ส่วนสติเฟินเป็นปัญญาชน ทั้งสองมองกันและกันในฐานะศัตรู สติเฟินไม่ได้มองโลกเหมือนพ่อ เขามองว่าตนสังกัดชนชั้นสูงกว่าพ่อ พิจารณาได้เมื่อเขาพูดกับอันเดอร์เซฟท์ดังนี้

Stephen: You don't know how to absurd all this sound to me. You are properly proud of having been industrious enough to make money; and it is greatly to your credit that you have made so much of it. But it has kept you in circle where you are valued for your money and deferred to for it, instead of the doubtless very old-fashioned. And behind the times public school and university where I formed my habit of mind.

(act 3, p. 386.)

สติเฟินได้รับการเลี้ยงดูที่ดีเช่นเดียวกับบาร์บารา สิ่งที่สติเฟินต้องการไม่ใช่เงิน แต่เป็นเกียรติในสังคมในฐานะผู้มีความรู้ สถานภาพนี้ทำให้เขาอยู่เหนือกว่าผู้อื่นในสังคมได้ต่อไปจากบทพูดนี้ อธิบายได้ว่าสติเฟินเป็นตัวแทนของกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนและมหาวิทยาลัยชั้นสูงของอังกฤษ บทละครให้รายละเอียดว่าเขาจบชั้นมัธยมที่แฮร์โรว (Harrow) และจบมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (Cambridge) สติเฟินจึงเป็นตัวละครที่สังกัดกลุ่มชนชั้นสูงที่ได้รับการเลี้ยงดูอบรมอย่างดี เพราะมีแม่สืบเชื้อสายจากชนชั้นขุนนางและตัวเขาเองเป็นปัญญาชน เขาไม่เห็นด้วยกับแนวคิดในการสะสมความมั่งคั่งทางวัตถุแบบชนชั้นกลาง ส่วนอันเดอร์เซฟท์ก็ดูถูกค่านิยมในสังคมของลูกชายของเขา และปฏิเสธที่จะให้คุณค่ากับความรู้เหมือนชนชั้นสูงและปัญญาชนดังที่เขาพูดถึงลูกชายอย่างมีอคติ

Undershaft: I want a man with no relation and no schooling ...if he shows the least ability, he is fastened on by school masters; trained to win scholarships like a race horse; crammed with secondhand ideas; drilled and disciplined in docility and what they call good taste, and lamed for life so that he is fit for nothing but teaching... He could learn the office routine without understanding the business.

(act 3, p. 135.)

จะเห็นได้ว่าพ่อและลูกยึดมั่นค่านิยมต่างกัน พ่อเห็นว่าทรัพย์สินเป็นสิ่งมีค่าต่อชีวิต จึงใช้ชีวิตเพื่อสะสมความมั่งคั่ง แต่ลูกชายกลับเห็นว่าสิ่งมีค่าสำหรับชีวิตคือความรู้ จึงใช้ชีวิตไปกับการอ่านหนังสือและวิพากษ์วิจารณ์สังคม ทั้งสองมีความคิดขัดแย้งกันและไม่ยอมรับค่านิยมของชนชั้นที่ต่างจากตน สำหรับสตีเฟน พ่อไม่ใช่ส่วนหนึ่งของคำว่า “เรา” และสำหรับอันเดอร์เซฟท์ ลูกชายต่างไปจากเขาและไม่เหมาะจะเป็นผู้รับมรดกจากเขา แม้จะสืบสายเลือดเดียวกันก็ตาม

เลดี้บริโตมาร์ทซึ่งเป็นภรรยาเก่าของอันเดอร์เซฟท์ก็เป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งที่มีความคิดต่างจากอันเดอร์เซฟท์ จะเห็นได้ว่าตัวละครสามีภรรยาคู่นี้ต้องหย่ากันเนื่องจากเติบโตในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ต่างกัน เธอสังกัดชนชั้นสูงโดยมีพ่อและแม่อยู่ในชนชั้นขุนนาง แต่อันเดอร์เซฟท์ได้เต้าสถานภาพจากชนชั้นล่างจนกลายเป็นนายทุนที่ร่ำรวยขึ้นในภายหลัง ในตอนแรกตัวละครตัวนี้สนับสนุนให้ลูกชายรับมรดกเพื่อบรรเทาปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว เมื่อมีผลประโยชน์ร่วมกัน เธอจึงยอมรับการค้าอาวุธของอันเดอร์เซฟท์ แต่เมื่ออันเดอร์เซฟท์ประกาศว่าสตีเฟนลูกชายของเธอไม่เหมาะสมจะได้รับมรดก ตัวละครตัวนี้ก็เปิดเผยถึงการยึดมั่นในศีลธรรมของเธอซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของอันเดอร์เซฟท์

Lady Britomart: I possibly forbid all of you to listen to your father wickness. You, Adolphy, ought to know better than wrong thing are true.

(act 3, p. 393.)

หากวิเคราะห์จากสภาพชีวิตทางสังคม เลดี้บริโตมาร์ทเป็นลูกของขุนนาง และได้รับการเลี้ยงดูตามขนบธรรมเนียมแบบเก่า เธอจึงเป็นตัวแทนของกลุ่มอนุรักษ์นิยมอีกกลุ่มหนึ่งใน

อังกฤษที่ต้องการให้ชนชั้นสูงมีเกียรติต่อไปในสังคมสมัยใหม่ โดยไม่ยอมให้ชนชั้นกลางมีสถานภาพทางสังคมเสมอเท่า

คูซินเป็นคนรักของบาร์บาราที่มีความคิดขัดแย้งกับอันเดอร์เซฟท์เช่นกัน ในช่วงแรกของเรื่อง เขาเป็นอาจารย์สอนปรัชญากรีกที่เข้าร่วมทำกิจกรรมในองค์กรศาสนาเพราะหลงรักบาร์บารา เมื่อพิจารณาจากวิชาที่เขาศึกษาคือปรัชญากรีก ก็จะเห็นได้ถึงความหลงใหลอารยธรรมในอดีต และสถานที่ที่เขาเข้าร่วมทำกิจกรรมคือองค์กรทางศาสนา จึงกล่าวได้ว่าเขาเลือกที่จะอยู่ในกลุ่มอนุรักษ์นิยมในตอนต้นเรื่อง ในตอนแรกคูซินอยู่ฝ่ายเดียวกับสติเฟนและบาร์บารา เขาอยู่ร่วมกับกลุ่มคนเหล่านี้เพื่อผลประโยชน์ โดยยอมรับความคิดของบาร์บาราและคล้อยตามความคิดของคนในครอบครัวของบาร์บาราเพราะรู้ว่าตนจะมีสถานภาพสูงขึ้นเมื่อได้แต่งงานกับบาร์บารา ในช่วงแรกของบทละครนั้น เขาคล้อยตามความคิดของบาร์บาราทลอดเวลา เช่น ยืนยันว่าเขารักชนชั้นล่างเช่นเดียวกับบาร์บารา [Cusin : ...Barbara is in love with the common people . So am I. (act 2, p. 377.)]

อย่างไรก็ตาม คูซินเป็นปัญญาชน แต่ไม่ได้เกิดในครอบครัวของชนชั้นสูง เขาเคยยากจนตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งต่างจากสติเฟน สำหรับคูซิน การเลื่อนสถานภาพทางสังคมคือเป้าหมายของเขาเช่นเดียวกับอันเดอร์เซฟท์ คูซินจึงเป็นทั้งคู่อริและคู่แข่งของอันเดอร์เซฟท์ที่อยู่ในที่ การเป็นปัญญาชนทำให้เขาต่อต้านนายทุนแต่ขณะเดียวกันชีวิตที่เคยเป็นชนชั้นล่างในวัยเด็กทำให้เขาเห็นเงินเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับเกียรติ ในตอนแรกคูซินแสดงความคิดโต้แย้งอันเดอร์เซฟท์โดยยืนยันว่าเขามองเห็นสถานสงเคราะห์คนยากจนแห่งนี้เป็นสถานที่แห่งเกียรติยศ ความสุข ความรัก ความจริงแท้ ความยุติธรรม ความเมตตา และความกล้าหาญ เขาซึ่งเป็นนักปรัชญาจึงได้สละเวลามาทำงานในสถานที่นี้เพื่อช่วยเหลือคนด้อย แต่อันเดอร์เซฟท์บอกความจริงว่าสถานที่แห่งนี้เสื่อมโทรมและอยู่ได้ด้วยเงินของเขา ในตอนจบ คูซินทิ้งความเชื่อเดิมที่เขาเคยมีเมื่อได้เห็นโรงงานอาวุธอันทันสมัยและสะอาด ถูกสุขอนามัยของอันเดอร์เซฟท์ที่สามารถแก้ปัญหาคความยากจนได้ เขาเห็นความจริงใหม่เช่นเดียวกับอันเดอร์เซฟท์คือเห็นว่าวัตถุทำให้ชีวิตของมนุษย์ดีขึ้นได้ คูซินจึงยอมเปลี่ยนจากอาชีพจากนักวิชาการมาเป็นผู้บริหารกิจการค้าและผลิตอาวุธคนต่อไป อีกนัยหนึ่ง เขาเลือกที่จะเป็นชนชั้นนายทุนเช่นเดียวกับอันเดอร์เซฟท์เพราะเห็นว่านายทุนมีบทบาทสำคัญในสังคมยุคใหม่

ในตอนจบ ตัวละครซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มอนุรักษ์นิยมยอมรับความจริงที่นายทุนอธิบาย นั่นคือโลกยุคนี้คือโลกที่วัตถุมีความสำคัญ มนุษย์ต้องต่อสู้แข่งขันกันหารายได้ การค้าอาวุธจึงไม่ใช่

การกระทำที่ผิด แต่เป็นสิ่งที่ควรกระทำเพราะช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ ดังนั้นอันเดอร์เซฟท์จึงได้รับผลตามที่เขาพอใจจากการพยายามโน้มน้าวความคิดของตัวละครอื่น กิจการค้าอาวุธของเขาดำเนินต่อไปได้โดยได้รับการยอมรับจากตัวละครอื่นว่าโรงงานแห่งนี้แก้ปัญหาสังคมได้ คูชินซึ่งเป็นคนรักของบาร์บารายอมสละอาชีพนักวิชาการมาเป็นผู้บริหาร โรงงานผลิตอาวุธที่ทันสมัยคนต่อไป ส่วนบาร์บาราก็ยอมรับความจริงของอันเดอร์เซฟท์ในที่สุด เธอไม่คัดค้านการดำเนินกิจการของพ่อเพราะเห็นว่าคนยุคนี้อาจหนีโลกที่วัตถุเป็นใหญ่ไปได้นอกเสียจากต้องตายจากโลกนี้ไป จึงอาจทำนายได้ว่าแนวคิดแบบเสรีนิยมของชนชั้นกลางจะกลายเป็นแนวคิดกระแสใหม่ในสังคมอังกฤษในเวลาต่อมา เพราะฝ่ายอนุรักษนิยมไม่อาจคงอยู่ได้โดยไม่พึ่งพาความเจริญทางวัตถุ อย่างไรก็ตาม ฝ่ายอนุรักษนิยมยังคงไม่ยอมลดบทบาทของตัวเองในสังคมสมัยใหม่โดยง่าย บาร์บารายืนยันว่าคนที่สมควรนำมาล้างบาปคือคนรวยที่ร่ำรวยขึ้นจากการมีกิเลส แม้จะหยุดการค้าอาวุธของอันเดอร์เซฟท์ไม่ได้ แต่เลดี้บริโตมาร์ทก็ไม่เห็นด้วยกับอันเดอร์เซฟท์ โดยเฉพาะเมื่อไม่มีผลประโยชน์ร่วมกับอันเดอร์เซฟท์ หลังจากอันเดอร์เซฟท์ไม่มอบมรดกแก่ลูกชายของเธอหรือแบ่งปันทรัพย์สินมาให้ครอบครัวของเธอ เลดี้บริโตมาร์ทก็เห็นว่าการค้าอาวุธเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องและยังคงเห็นว่าตนมีความคิดที่สูงส่งกว่าสามีซึ่งแสดงว่าฝ่ายอนุรักษนิยมยังคงเป็นศัตรูคู่อาฆาตของฝ่ายเสรีนิยมต่อไป ส่วนชนชั้นล่างในเรื่องนี้ไม่มีบทบาทในการถกเถียงในประเด็นหลักของเรื่อง พวกเขาเป็นผู้รับผลของการผลักดันค่านิยมในสังคมโดยชนชั้นกลางและชนชั้นสูง อย่างไรก็ตาม บทละครได้เปิดเผยถึงการมองโลกของชนชั้นล่างนั่นคือพวกเขาไม่เห็นว่าตนเป็นพวกเดียวกับคนกลุ่มอื่นในสังคมเนื่องจากชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างกัน เช่น บิลตั้งคำถามว่าเขาไม่ใช่คนหรือหรือ เซอร์ตีมองอันเดอร์เซฟท์เป็นศัตรู เนื่องจากเขาเคยถูกไล่ออกจากงานเมื่อแก่ตัวลง เขาจึงมองคนร่ำรวยทุกคนอย่างมีอคติ และการที่หน่วยสงเคราะห์คนยากจนไม่ได้รับเงินบริจาคจากคนกลุ่มอื่นเลยนอกจากนายทุนก็เป็นเพราะปัญหาจากความรู้สึกแปลกแยกต่อกันระหว่างคนต่างชนชั้นในสังคมอังกฤษ ชนชั้นอื่นเห็นว่าปัญหาของคนจนไม่ใช่ปัญหาของคนพวกเดียวกับตน ดังนั้น คำว่า “สงคราม”(war) “อาวุธ”(arms, weapons, cannon) ที่ตัวละครกล่าวถึงบ่อยครั้งในเรื่องนี้น่าจะสื่อถึงความขัดแย้งและการต่อสู้ทางความคิดระหว่างตัวละครในเรื่องที่ไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นพวกเดียวกันได้อีกความหมายหนึ่งนอกเหนือจากการหมายถึงอำนาจของอันเดอร์เซฟท์

4.2.2.2 Heartbreak House

ในเรื่องนี้ความขัดแย้งหลักคือความเห็นที่ไม่ลงรอยกันระหว่างตัวละครในประเด็นที่ว่าเอลดีควรแต่งงานเพื่อผลประโยชน์ทางวัตถุหรือไม่ ในการถกเถียงถึงปัญหานี้ ตัวละครได้แสดงออกถึงการมองโลกและความหวังของคนแต่ละกลุ่ม ตัวละครที่ไม่เห็นด้วยกับการแต่งงานเพื่อผล

ประโยชน์คือกำนันชอทโอเวอร์และลูกสาวคือมิสซิสซูซาบาย ซึ่งเป็นตัวแทนของชนชั้นสูง ในอังกฤษที่มีแนวคิดในทางอนุรักษนิยม นั่นคือต่อต้านการเปลี่ยนแปลงและไม่ยอมรับวัฒนธรรมบริโคนิยม เพราะหากคนในสังคมยอมรับค่านิยมใหม่มีชนชั้นสูงอย่างพวกเขาจะสูญเสียอำนาจเดิมจากการเป็นชนชั้นสูงซึ่งน่าจะหมายถึงข้าราชการระดับสูงที่มีเกียรติและได้รับการยอมรับนับถือจากคนในสังคมอย่างกว้างขวาง คนกลุ่มใหม่ที่จะขึ้นมาอำนาจในสังคมแทนที่พวกเขาคือคนมีเงินที่ได้ประโยชน์จากค่านิยมแบบบริโคนิยม ตัวละครฝ่ายอนุรักษนิยมแสดงออกโดยไม่เห็นด้วยกับค่านิยมดังกล่าว ตัวละครที่มีแนวคิดสนับสนุนการแต่งงานเพื่อสนองความต้องการทางวัตถุคือแมงแกน เอลลี และแมชลินผู้เป็นพ่อของเอลลี ทั้งสามเป็นตัวแทนของกลุ่มเสรีนิยมซึ่งยึดมั่นค่านิยมใหม่ที่แพร่ขยายในสังคมยุคนั้น พวกเขาให้คุณค่ากับการสะสมความมั่งคั่งทางวัตถุและต้องการที่จะเลื่อนสถานภาพให้สูงขึ้น สถานะทางสังคมเดิมที่อยู่ในระดับกลางและระดับล่างของสังคมอังกฤษไม่ใช่สภาพชีวิตที่คนเหล่านี้พอใจ พวกเขาจึงรับค่านิยมที่เอื้อต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานภาพของตน

กำนันชอทโอเวอร์เป็นตัวแทนของกลุ่มชนชั้นสูง เห็นได้จากการที่เขามีบ้านที่หรูหราและมีอาชีพเป็นนายทหารระดับสูงที่เคยปกครองคนในอาณานิคม อีกทั้งยังกังวลเรื่องมารยาทและความประพฤติเรียบร้อยภายในบ้านตลอดเวลาอันบ่งบอกถึงการได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างดี ดังตัวอย่างบทละครตอนหนึ่งที่เขาตำหนิเอลลี

Captain Shotover: (looking in from the hall suddenly: an ancient but still hardly man with an immense white beard, in a reefer jacket...)Nurse, there is a hold-all and a hand – bag on the front steps for everybody to fall over. Also a tennis racquet. Who the devil left them there?

Ellie : They are mine, I am afraid.

(act 1, p. 254.)

ส่วนมิสซิสซูซาบายซึ่งเป็นลูกสาวของกำนันชอทโอเวอร์นั้น ชอว์บรรยายถึงเธอดังนี้

(She has a magnificent black hair, eyes like the fishpools of Hesbon, and a nobly modeled neck...)

(act 1, p. 257.)

หากพิจารณาจากลักษณะคำคอก็จะรู้ได้ทันทีว่าเธอสังกัดกลุ่มชนชั้นสูง เพราะชอว์บรรยายโดยใช้คำว่า “nobly” ซึ่งทำให้ผู้อ่านต้องนึกถึงบุคลิกลักษณะของชนชั้นนี้ ส่วนเอลลีนั้น ชอว์บรรยายการแต่งกายของเอลลีนว่า เธอสวมเสื้อคลุมคลุมฝุ่น (a dust coat) และมักพูดถึงฐานะอันยากจนของครอบครัว เช่น กล่าวว่าเธอภาคภูมิใจในความยากจนของพ่อเพราะนั่นแสดงว่าพ่อเป็นคนมีอุดมการณ์และเป็นคนที่น่ายกย่อง [Ellie: I am proud of his poverty. (act 1, p.257.)]

ข้อความนี้ทำให้ทราบได้ว่าเอลลีนและแมชลินเป็นชนชั้นล่าง ในขณะที่แมงแกนเป็นนายทุนเพราะตัวละครอื่นเรียกเขาว่า “Boss” และ “Capitalist”

ในเรื่องนี้ ตัวละครที่สังกัดกลุ่มทางสังคมต่างกันเกิดความไม่เข้าใจกัน เพราะมีวิถีทางสังคมที่แตกต่างกัน ตามเนื้อเรื่องสุชาบายขัดขวางการแต่งงานของเอลลีนกับแมงแกนเพราะเธอรักแมงแกน แต่ขณะเดียวกันน้ำหนักรางวัลในบทละครอยู่ที่การถ่ายทอดให้เห็นค่านิยมที่แตกต่างกันระหว่างตัวละครแต่ละชนชั้น ตัวละครที่สังกัดกลุ่มต่างกันจะไม่ยอมรับความคิดของตัวละครที่สังกัดกลุ่มทางสังคมที่ต่างจากตนโดยง่าย พวกเขาเองโลกและมีเป้าหมายต่อชีวิตแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง จากทฤษฎีของคอกซ์ซึ่งเป็นการศึกษาความรู้สึกนึกคิดและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างตัวละครซึ่งแสดงออกแทนกลุ่มทางสังคม นำไปสู่การติดตามว่าฝ่ายใดในบทละครเรื่องนี้จะได้รับชัยชนะในการต่อสู้ทางความคิด และผลของความขัดแย้งในบทละครเป็นไปตามความพึงพอใจของฝ่ายใด

ในองก์แรก มิสซิสสุชาบายพยายามถามเอลลีนหลายครั้งถึงผู้ชายที่เธอรักจริงเพื่อคิดกันไม่ให้เธอแต่งงานเพื่อเงิน เอลลีนกลับยั่วว่ามิสซิสสุชาบายไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่จะเข้าใจสิ่งที่เธอคิดได้

Ellie: It's easy for you to talk: you have never known what it is to want money. ...and you think you can help me over it by a little coaxing and kissing...you are on velvet and always have been.

(act 2, p. 270.)

จากตัวอย่าง จะเห็นว่าเอลลีนพยายามชี้แจงว่าชนชั้นสูงไม่เข้าใจสภาพชีวิตของคนยากจน การยืนอยู่บนพรมกำมะหยี่ที่เธอกล่าวหมายถึงการมีชีวิตที่สุขสบาย ไม่เคยสัมผัสความลำบาก ความเดือดร้อน หรือไม่เคย “ติดดิน” เอลลีนเห็นว่าสุชาบายไม่อาจเห็นความจริงร่วมกับเธอได้และไม่

มีวันเข้าใจว่าชีวิตของเธอเคยผ่านประสบการณ์อย่างไร และต้องการอะไร เธอไม่สามารถอธิบายแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมที่ยากจนซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจแต่งงานครั้งนี้ให้อีกฝ่ายเข้าใจได้

ในด้านทัศนคติต่อการเงิน มีสซิชูซาบายย้ำว่าเรื่องเงินไม่ใช่สาระสำคัญ เธอชี้ให้เห็นเอลลีเห็นจริงตามความคิดของเธอว่า แม่เอลลีจะเคยได้รับเงินช่วยเหลือจากแมงแกน เงินเหล่านั้นก็ไม่น่าจะมีค่ามากมาย [Mrs. Hushabye: ...Well, what became of the money? (act 1,p. 258.)]

เอลลีตอบทันทีว่า สำหรับชนชั้นล่างอย่างเธอ เงินเป็นสิ่งมีค่าต่อชีวิต

Ellie: We all got new clothes and move into another house and I went to another school for 2 years.
(act 1, p. 258.)

เมื่อมีสซิชูซาบายถามแมซซินี พ่อของเอลลีว่าเหตุใดจึงไม่ให้ลูกสาวแต่งงานกับคนที่เธอรัก แมซซินีก็ตอบว่าการแต่งงานกับคนที่รักอาจไม่ใช่ความสุขที่แท้จริงของคนในชนชั้นของพวกเขา จะเห็นได้ว่า ชนชั้นที่ต่างกันจะให้คุณค่าของสิ่งเดียวกันต่างกันตามโลกทัศน์ที่ต่างกัน การตัดสินใจแต่งงานมาจากความมุ่งหวังของเอลลีและพ่อของเธอที่ต้องการเลื่อนสถานภาพให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างทางอำนาจและความต้องการของตัวละครที่จะบริโภควัตถุตามวิถีชีวิตในสังคมสมัยใหม่ การเป็นชนชั้นล่างย่อมไม่ใช่สถานภาพที่น่าพึงพอใจสำหรับเอลลีและแมซซินี

อย่างไรก็ตาม มีสซิชูซาบายซึ่งเป็นชนชั้นสูงไม่ยอมละความพยายามที่จะโน้มน้าวให้ชนชั้นล่างยอมรับค่านิยมของกลุ่มของตน เมื่อได้คุยกันตามลำพัง ชูซาบายเกลี้ยกล่อมให้แมซซินียกเลิกการแต่งงานระหว่างลูกสาวของเขากับนายทุน แต่แมซซินีกลับปฏิเสธ โดยอธิบายว่า เขายอมรับนับถือแมงแกน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเขายอมรับระบบสังคมที่เป็นอยู่ซึ่งนายทุนเป็นใหญ่กว่าตน

Mazzini: I'm no good at making money. ...Mangan is wonderful about money: he thinks of nothing else. He is so dreadfully afraid of being poor. I am always thinking of other things: even at the works I think of the things we are doing and not of what they cost. And the worst of it is, poor Mangan doesn't know what to do with his money

when he gets it. He is such a baby that he doesn't know even what to eat and drink: he has ruined his liver eating and drinking the wrong things; ... he is really the most helpless of mortals...

(act 1, p. 267.)

บทสนทนาที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มลูกจ้างยอมเป็นพันธมิตรกับนายทุนโดยดีเพราะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน แมชลินจึงสนับสนุนให้ลูกสาวแต่งงานกับแมงแกน ซึ่งหมายรวมถึงการยอมรับในค่านิยมและความเป็นใหญ่ของนายทุนด้วย สถานการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติสู่สังคมนิยมจะไม่เกิดได้ง่ายนักในอังกฤษ เพราะชนชั้นแรงงานบางกลุ่มยอมรับอำนาจของนายทุนอย่างสมัครใจและผูกความอยู่รอดของตนเองไว้กับนายทุน การปฏิเสธบทบาทของนายทุนเป็นการเสี่ยงต่อความมั่นคงในชีวิตของพวกเขา

กัปตันชอทโอเวอร์เป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งซึ่งมีแนวคิดในเรื่องการแต่งงานขัดแย้งกับแนวคิดของเอลลีในช่วงแรก เขาเล่าถึงการใช้ชีวิตในอดีตที่เป็นอิสระจากความต้องการทางวัตถุ อีกทั้งยังแนะนำเอลลีว่าอย่าปล่อยให้ความยากจนกำกับการดำเนินชีวิต แต่ให้รักษาคุณค่าทางจิตใจคือให้รักษาจิตวิญญาณที่ดั่งงามและปฏิเสธวัฒนธรรมบริโภคนิยมซึ่งเป็นการสนับสนุนกิเลสตัณหา เอลลีซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่เกิดและเติบโตในยุคที่วัตถุเจริญก้าวหน้าแล้วโต้แย้งว่า การสร้างคนที่มีจิตใจสูงส่งดั่งงามในยุคของเธอนั้นต้องใช้เงินซื้อ การแสวงหาความรู้ที่ดี การบริโภคศิลปะชั้นดีไม่ใช่กิจกรรมที่คนยากจนจะทำได้โดยง่าย คนดีต้องต่อสู้กับอิทธิพลของวัตถุในสังคมสมัยใหม่ เธอไม่เห็นด้วยกับกัปตันชอทโอเวอร์ซึ่งเป็นคนรุ่นก่อนที่ยึดมั่นค่านิยมว่าหากคนใดมีเงินน้อย คน ๆ นั้นเป็นผู้มีจิตวิญญาณสูงส่ง แต่ในยุคของเธอ คนจะมีจิตวิญญาณที่สูงส่งได้ก็ต่อเมื่อเขามีเงิน ความคิดที่ไม่ตรงกันของตัวละครทำให้เกิดการโต้เถียงของคนต่างชนชั้นที่มองโลกต่างกัน ในตอนจบ ตัวละครทั้งสองฝ่ายประนีประนอมกันได้โดยเอลลียอมเป็นพันธมิตรกับกัปตัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชนชั้นล่างยอมรับค่านิยมที่ชี้นำโดยชนชั้นสูงหรือชนชั้นนำรุ่นเก่า แต่สถานการณ์เช่นนี้ก็ยังคงเป็นการจบเรื่องที่ทั้งปัญหาไว้ เพราะกัปตันเองยอมรับว่าแนวคิดของเขาค่อนข้างเป็นอุดมคติ ยากที่จะปฏิบัติได้จริงในสังคมยุคใหม่ เห็นได้จาก เมื่อเอลลีถามว่าหากเธอเลือกแนวคิดของกัปตันแล้ว เธอจะใช้ชีวิตอย่างไรในสังคมที่มีความเจริญทางวัตถุ กัปตันก็ไม่มีคำตอบที่ทำให้มั่นใจได้

Captain Shotover: I can think so long and continuously. I am too old. I can't keep awake and alert.

(act 2, p. 227.)

การเลือกที่จะรักษาความดีและยอมรับความจนยังคงเป็นสิ่งที่ดีหลายกลุ่ม ไม่อาจยอมรับได้ง่าย การไม่ยอมรับค่านิยมทางวัตถุอย่างเต็มที่ย่อมมีผลกระทบต่อการศึกษาสถานภาพของสังคม ประเทศจะเจริญทางวัฒนธรรมและมีคนที่อยู่ดีกินดี มีการศึกษาที่ดีทั่วกันได้เพียงใดหากไม่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นฐานรองรับ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 20 ที่การตัดสินใจอำนาจของประเทศอยู่ที่การพัฒนาทางเทคโนโลยี ดังนั้น ค่านิยมของคนรุ่นเก่าอย่างกับต้นชอทโอเวอร์ที่ยังคงอยู่ต่อไปในสังคมอังกฤษไม่อาจเป็นเครื่องประกันว่าความขัดแย้งภายในสังคมจะลดลงได้ เพราะอาจมีผู้เคียดแค้นจากการที่สังคมอังกฤษยังคงยึดติดกับค่านิยมของคนรุ่นเก่า

นอกจากตัวละครจะยึดมั่นแนวคิดที่ต่างกันแล้ว บทละครได้แสดงให้เห็นว่าการเป็นปฏิปักษ์กันระหว่างตัวละครมาจากการที่พวกเขา mong ผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในทิศทางที่ต่างกัน กับต้นชอทโอเวอร์มีอคติต่อแมงแกนเพราะเห็นว่าแมงแกนเป็นนายทุนที่ทำให้สังคมเปลี่ยนไปตามความละโมภและความโลภที่ไม่มีสิ้นสุดของมนุษย์ รวมทั้งยังคิดที่จะฆ่าแมงแกนด้วยระเบิดที่เขาผลิตขึ้น เห็นได้จากบทสนทนาต่อไปนี้

Hector: What is the dynamite for ?

Captain Shotover : To kill fellow like Mangan.

(act 1, p. 264.)

ในสายตาของกับต้นชอทโอเวอร์ แมงแกนซึ่งเป็นนายทุนเป็นเพียง“สัตว์เศรษฐกิจ”ที่มีอำนาจในสังคมมากเกินไปและเป็นตัวการที่จะทำให้สังคมเสื่อมได้ ดังที่เขากล่าวถึงแมงแกนโดยเปรียบเทียบกับหมูตอนในตอนหนึ่งของบทสนทนา

Captain Shotover: What then is to be done? Are we to be kept forever in the mud by these hogs to whom the universe is nothing but a machine for greasing their bristles and filling their snouts?

(act 1, p. 265.)

กับต้นชอทโอเวอร์คิดว่าไม่ควรปล่อยให้ นายทุนสมัยใหม่ยิ่งใหญ่ในสังคมขณะนั้น นายทุนในการรับรู้ของชนชั้นสูงคือพวกเห็นแก่ได้ โลภมาก ผูกพันคุณค่าของมนุษย์ไว้กับวัตถุ และยังชักชวนให้คนในสังคมเห็นความจริงตามนั้นซึ่งเป็นการสร้างค่านิยมใหม่ให้ต่อต้านอำนาจของ

นายทุน มองนายทุนในฐานะผู้ต่ำต้อย ผิดกับชนชั้นสูงที่ยังคงนำเคารพนับถืออยู่เช่นเดิม กัปตันชอทโอเวอร์ต้องการกำจัดแมงแกน โดยการทำร้ายซึ่งสะท้อนถึงการทำสงครามระหว่างชนชั้น เพราะสังคมที่นายทุนเป็นใหญ่ไม่อาจให้สถานภาพที่น่าพึงพอใจแก่ชนชั้นสูงที่มีอำนาจและบทบาทในสังคมยุคเก่า การต่อสู้ของกัปตันในเรื่องนี้สะท้อนถึงการดำรงบทบาทของชนชั้นสูงในสังคมอังกฤษสมัยใหม่ ซึ่งในที่สุดกัปตันชอทโอเวอร์ก็ได้เอลลีซึ่งเป็นตัวละครชนชั้นล่างเป็นพันธมิตร เพราะเธอเชื่อในแนวคิดของเขา โดยเห็นว่าจะทำให้สังคมและชีวิตของเธออยู่รอดได้ในระยะยาว ผลของความขัดแย้งในตอนจบบ่งบอกได้ว่า ในสังคมสมัยใหม่ชนชั้นสูงในสังคมอังกฤษไม่ได้หมดความสำคัญดังในสังคมรัสเซีย แต่ยังคงมีบทบาทนำและต่อสู้ทางอำนาจกับชนชั้นกลาง ดังที่พรรคอนุรักษนิยมในอังกฤษยังคงดำรงบทบาทในสังคมอังกฤษตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 จวบจนถึงปัจจุบัน⁷

บทละครทั้งสองเรื่องของชอว์สะท้อนการต่อสู้ในด้านแนวคิดของกลุ่มขัดแย้งซึ่งเป็นกลุ่มทางสังคมในยุคนั้นคือฝ่ายอนุรักษนิยมและฝ่ายเสรีนิยมต่อแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมต่อไปในศตวรรษใหม่ กลุ่มเสรีนิยมต้องการให้ตัวละครอื่นยอมรับในค่านิยมและแนวคิดของตน ส่วนพันธมิตรของชนชั้นต่าง ๆ ในกลุ่มอนุรักษนิยมก็ไม่ยอมพ่ายแพ้โดยสิ้นเชิงแม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนไป ทั้งนี้เพราะต้องการดำรงบทบาทของตนในสังคมสมัยใหม่ ยิ่งกว่านั้น บทละครยังสื่อถึงความรู้สึกแปลกแยกระหว่างคนกลุ่มต่างๆ ในสังคม ตัวละครที่สังกัดกลุ่มทางสังคมต่างกันเกลียดชังกันจนถึงขั้นที่ต้องการทำร้ายอีกฝ่ายหนึ่ง โดยไม่หันหน้ามาทำความเข้าใจกันหรือแบ่งสรรผลประโยชน์กันอย่างประนีประนอม

จากการศึกษาตัวบทตามทฤษฎีของคอกซ์ซึ่งเป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทางสังคมที่แต่ละฝ่ายต่างต่อสู้เพื่อรักษาสถานภาพและผลประโยชน์ของตนในสังคม บทละครของ

⁷ นโยบายของพรรคอนุรักษนิยมเน้นความเป็นชาตินิยม การรักษากฎขนบธรรมเนียมประเพณีและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันซึ่งเป็นนโยบายหลักของพรรคแรงงานและพรรคเสรีนิยม เช่น การปฏิรูปเศรษฐกิจ การเข้าร่วมสหภาพยุโรป พรรคอนุรักษนิยมเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างรวดเร็วและไม่รอบคอบจะไม่สามารถรักษาเสถียรภาพของอังกฤษไว้ได้ นโยบายส่วนใหญ่ของพรรคยังคงอิงกับค่านิยมทางศีลธรรม เช่น การต่อต้านการทำแท้งเสรี การกำหนดให้สาวคนด้อยในสถานศึกษา การรักษาสถาบันครอบครัว ฝ่ายอนุรักษนิยมไม่เชื่อในการให้บทบาทสาธารณชนปกครองประเทศ พวกเขาเห็นว่าการปกครองเป็นหน้าที่ทางสังคมของชนชั้นสูงและปัญญาชนที่ต้องดูแลชนชั้นล่าง โดยให้รัฐมีบทบาทในการจัดตั้งและบริหารองค์กรต่างๆ ให้ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ Cf. *The Conservatives and Welfare Reform*, http://ourworld.compuserve.com/homepages/CCFHUB/IDS_WELF.HTM

เซคอฟและซอร์วี่เสนอความขัดแย้งทางความคิดของตัวละครที่สัมพันธ์กับการแบ่งกลุ่มทางสังคม กล่าวคือ ความคิดของตัวละครสะท้อนถึงความคิดของของกลุ่มทางสังคมที่พวกเขาสังกัด คนที่สังกัดกลุ่มต่างกันจะไม่เห็นความจริงร่วมกัน หากกลุ่มใดที่มีผลประโยชน์ร่วมกันก็จะรวมเป็นพันธมิตรและสนับสนุนความคิดในทางเดียวกันได้ บทละครทั้งสองเรื่องของนักเขียนทั้งสองพ้องกัน ในแง่ของการเสนอปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทางสังคมภายในประเทศในยุควิกฤติ คนเหล่านี้อยู่ในสังคมเดียวกันและมีเชื้อชาติเดียวกัน แต่พวกเขากลับมีความรู้สึกว่าตนแตกต่างกัน และไม่อาจประนีประนอมทางความคิดกันได้ ความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาจพัฒนาไปถึงขั้นที่เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มหากต้องแสวงหาคำตอบในประเด็นเดียวกันหรือแย่งชิงผลประโยชน์เดียวกัน บัจเจกนุกคล ในบทละครมีวิถีชีวิตและแนวคิดเหมือนคนในกลุ่มที่ตนสังกัดมากกว่าเหมือนสามี ภรรยา หรือผู้มีสายเลือดเดียวกัน เช่น พ่อ-ลูก แม่-ลูก

หากพิจารณาผลของการวิเคราะห์บทละครร่วมกับนิยามของคำว่า“ชาติ” ที่ว่า

A nation is a group of people who **feel** themselves to be a community bound together by ties of history, culture, and common ancestry.⁸
(เน้นตัวหนาโดยผู้วิจัย)

ในนิยามของคำว่า “ชาติ” ข้างต้น คำว่า “รู้สึก” (feel) เป็นคำกริยาสำคัญ วัตถุประสงค์เกี่ยวกับชาตินั้น ไม่มีความหมายในตัวเอง จนกว่าประชาชนจะมีความรู้สึกร่วมกันต่อสิ่งนั้น หากประเทศหนึ่งมีธงชาติ แต่ประชาชนไม่มีความรู้สึกต่อธงชาติในทางเดียวกัน ชาตินี้ก็ไม่มีอยู่จริง ชาติจึงมีสถานะเป็นชุมชนในจินตนาการของมนุษย์หรือสภาพที่คนในสังคมมองเห็นความจริงร่วมกัน ดังที่จอห์น เรอร์เค (John T. Rourke) อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของความเป็นชาติข้อหนึ่งว่า

the perceptual feeling of community...it is not a nation unless they feel like one.⁹

⁸ John T. Rourke, *International Politics on the World Stage* (Connecticut: The Dushkin Publishing Group, 1993), p.165.

⁹ Ibid.

หากกรอบของบทละครกำลังสะท้อนถึงสังคมนิยมและสังคมอังกฤษในช่วง ค.ศ.1900 - 1920 เมื่อตัวละครไม่เห็นความจริงเดียวกันและไม่มีความรู้สึกร่วมว่าพวกเขาเป็นพวกเดียวกัน และต้องต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ย่อมแสดงถึงความแตกแยกระหว่างคนกลุ่มต่างๆที่อยู่ในประเทศเดียวกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าบทละครของเชคอฟและชอว์สื่อถึงปัญหาสำคัญของสังคมในยุคนั้น คือ ความอ่อนแอของความเป็นชาติซึ่งมาจากความขัดแย้งภายในประเทศ คนในประเทศเดียวกันมองว่าตนไม่ใช่พวกเดียวกันและมีความคาดหวังแตกต่างกัน “ชาติ” หรือ ชุมชนในจินตนาการที่มนุษย์เห็นความจริงร่วมกันว่าพวกเขาเป็นพวกเดียวกันจึงเสื่อมสลายลง แม้แต่ชนชั้นนำของสังคมเช่น ขุนนางและชนชั้นกลางในรัสเซีย กลุ่มอนุรักษนิยมและกลุ่มเสรีนิยมที่มีความเป็นอยู่ที่ดีในอังกฤษก็ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของชนชั้นมากกว่าผลประโยชน์ของชาติ แม้จะเกิดวิกฤตการณ์ของประเทศขึ้นในยุคนั้นก็ตาม ความอ่อนแอของชุมชนระดับชาติส่งผลให้การบริหารประเทศและการดำเนินกิจการระหว่างประเทศของรัสเซียและอังกฤษในยุควิกฤตการณ์ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจนเกิดความเสื่อมของประเทศในที่สุด